

PEFC
PEFC/05-01-01

PEFC SWE 001:5

PEFC:s certifieringssystem för hållbart skogsbruk i Sverige

Dokument 1 av 6
i det svenska
PEFC-systemet

Gäller från 2024

Copyright

© Svenska PEFC

Standarden finns att ladda ner på svenska PEFC:s hemsida www.pefc.se . Tryckta kopior av standarden kan erhållas från svenska PEFC på begäran, mot kostnad för utskrift och porto.

Ingen del av standarden får ändras eller kopieras för kommersiella syften utan medgivande från svenska PEFC.

Det officiella språket för standarden är svenska. Om det föreligger avvikelser mellan den svenska versionen och den internationellt godkända versionen på engelska så är det den engelska texten som gäller.

Dokument: PEFC SWE 001:5 PEFC:s certifieringssystem för hållbart skogsbruk i Sverige

Godkänd av: Svenska PEFC 2022-12-05 & 2023-12-11 & 2024-05-22

Godkänd av: PEFC International 2023-12-04

Publicerad: 2023-01-16

Träder i kraft: 2024-01-16

Övergång senast: 2025-01-16

Nästa översyn börjar senast: 2027-12-05

Innehåll

1	Introduktion	6
1.1	PEFC i Sverige.....	6
2	Omfattning	7
3	Giltighet och övergångsregler	7
4	Referenser	7
5	Dokumentstruktur	8
6	Definitioner	8
7	Skogsbruk i Sverige	9
7.1	Fakta om den svenska skogen	9
7.2	Klimat och skogsbruk.....	12
7.2.1	Ökande kolförråd och skogens kolsänka	12
7.2.2	Substitution	12
7.2.3	Produkter från skogen	13
7.2.4	Klimatförändringens påverkan på skogsbruket.....	13
7.3	Skogspolitiken.....	14
7.3.1	De skogspolitiska målen	14
7.3.2	Sveriges miljömålssystem.....	15
7.3.3	Andra skogspolitiska initiativ.....	15
7.3.4	Sektorsråd.....	15
7.3.5	Skydd av biologisk mångfald och skog	16
7.3.6	Utredningar	16
7.4	Lagar och förordningar av särskild betydelse för PEFC:s certifieringssystem	16
7.4.1	Skogsvårdslagen	17
7.4.2	Miljöbalken.....	18
7.4.3	Timmerförordningen	19
7.4.4	Egendomsskydd och allemansrätt.....	19
7.4.5	Diskrimineringslag	20
7.4.6	Kulturmiljölagen	20
7.4.7	Arbetsmiljölagen	20
7.4.8	Rennäringslagen – en rättighet för samerna, Sveriges ursprungsbefolkning.....	20
7.4.9	Jordabalken i skogen	20
7.4.10	Lagen om skydd mot olyckor	20
7.4.11	Jaktlagen i skogen.....	21
7.4.12	Skattelagstiftning i skogen.....	21
7.4.13	Konkurrenslagstiftning	21
7.4.14	Brottsbalken	21
7.4.15	Mänskliga rättigheter	21
7.5	Myndigheter	21
7.5.1	Skogsstyrelsen	21
7.5.2	Naturvårdsverket.....	22

7.5.3 Arbetsmiljöverket	22
7.5.4 Diskrimineringsombudsmannen.....	22
7.5.5 Swedac.....	22
7.5.6 Konkurrensverket	23
7.5.7 Upphandlingsmyndigheten	23
7.5.8 Länsstyrelsen	23
7.5.9 Kommunerna	23
7.5.10 Myndigheten för samhällsskydd och beredskap	23
7.5.11 Havs- och vattenmyndigheten.....	23
7.5.12 Vattenmyndigheterna	23
7.5.13 Sametinget.....	24
7.6 Samhällsstyrningens kvalitet	24
7.7 Övervakning.....	24
7.7.1 Skogarnas tillstånd och förändringar.....	24
7.7.2 Miljö, sociala frågor samt produktion i skogsbruket	25
7.7.3 Andra statistikområden	25
7.8 Forskning och utveckling	25
7.9 Virkesmätning och kvalitetssäkring.....	26
8 Det svenska PEFC-systemet.....	27
8.1 Organisation	27
8.1.1 Svenska PEFC ekonomisk förening	27
8.1.2 Ackreditering	27
8.1.3 Certifieringsorganisationer.....	27
8.2 Genomförande	28
8.2.1 Skogsbrukscertifiering	28
8.2.2 Entreprenörcertifiering	28
8.2.3 Certifiering direkt eller i grupp	28
8.2.4 Spårbarhetscertifiering.....	29
8.2.5 Varumärkeslicenser	29
9 Undantag från standardkrav	30
10 Förändrade förutsättningar	30
11 Svensk lagstiftning	30
12 Offentlighet	30
13 Synpunkter, klagomål och tvister.....	30
13.1 Klagomål på certifierade aktörer.....	31
13.2 Klagomål på certifieringsorganisationer.....	31
13.3 Tvister	31
13.3.1 Ansökan om lösning av tvister.....	31
13.3.2 Organisering av Svenska PEFC:s tvistenämnd	31
13.3.3 Tvistenämndens arbete	31
Bilaga A. ILO-konventioner och rekommendationer	32

Bilaga B. Begrepp och definitioner	33
Bilaga C. Policy för balans mellan skogsbruk och rennäring	42
Bilaga D. Utarbetande av den svenska PEFC-standarden	45
1. Inledning	45
2. Översyn	45
4.1 Redaktionella och tidskritiska revisioner.....	46
3. Kontaktpunkt för insamling av synpunkter.....	46
4. Revision av standarden	46
4.1 Kartläggning av intressenter.....	46
4.2 Inbjudan till standardrevision.....	47
4.3 Forumets arbete	47
4.3.1 Bildande av forum	47
4.3.2 Första utkast och allmän konsultation	48
4.3.3 Resultat från allmän konsultation	48
4.3.4 Hearing med myndigheter	48
4.3.5 Publik konsultation.....	48
4.3.6 Godkännande av standardförslag	48
4.3.7 Den godkända standarden	48
4.4 Arbetsordning för arbetsgrupper	49
4.5 Balanserad representation och beslutsprocess	49
4.6 Anpassning Covid-pandemin.....	50
5. Pilotförsök.....	51
6. Dokumentation	51
7. Öppenhet och transparens	51
8. Besvärs- och klagomålsprocedurer	51
9. Utvärdering	52

1 Introduktion

Hållbar utveckling är att tillgodose dagens behov utan att äventyra kommande generationers möjligheter att tillgodose sina. Hållbar utveckling bygger på fyra delar som är ömsesidigt beroende av varandra; miljöhänsyn, socialt ansvar, ekonomisk tillväxt samt skogens och skogsråvarans klimatnytta.

Certifiering av skogsbruk och efterföljande industriled är ett sätt att påvisa ett hållbart skogsbruk för samhället och den globala marknaden. PEFC (Programme for the Endorsement of Forest Certification) bildades 1999 på initiativ av skogsägarrörelsen i Europa. Syftet är att med trovärdig tredjepartscertifiering som grund tillhandahålla marknaden certifierade skogsbaserade produkter.

PEFC:s certifieringssystem för hållbart skogsbruk innebär att:

Skogsbruket ska ge en uthållig avkastning

Skogen och skogsmarken ska utnyttjas effektivt och ansvarsfullt så att den ger en uthålligt god avkastning. Skogsproduktionens inriktning ska ge skogsägaren frihet och eget ansvar att själv besluta om användningen av vad skogen producerar.

Skogsbruket ska ta hänsyn till natur- och kulturmiljön

Skogsbruket ska ta hänsyn till natur- och kulturmiljöer i skogen så att till exempel biologisk mångfald och god vattenkvalitet kan bevaras och värdefulla kulturmiljöer i skogen inte förstörs.

Skogsbruket ska ta social hänsyn

Skogsbruket ska ta hänsyn till rennärning, allemansrätt, äganderätt och landsbygdsutveckling. Skogsbruket ska också vara en bra arbetsplats med reglerade anställningsförhållanden, god arbetsmiljö, bra arbetsorganisation och lämplig kompetens. Skogsbrukets olika avtalsparter ska ha sina avtalsförhållanden och åtaganden tydligt reglerade.

Skogen och skogsbruket ska bidra till att motverka klimatförändringen

Skogen och skogsmarken ska brukas så att kollagret säkerställs och kolsänkan långsiktigt ökar i landskapet. Med skogsråvara ersätts fossila resurser.

1.1 PEFC i Sverige

Svenska PEFC ek. för. bildades 2000 i syfte att utveckla en standard för hållbart skogsbruk i Sverige. Det svenska PEFC-systemet värnar om ekonomisk skogsproduktion, miljöhänsyn, skogen som arbetsplats och respekt för ägande- och brukanderätten. Det svenska PEFC-systemet ska vara ett skogscertifieringssystem som fungerar för såväl större skogsbolag som för det småskaliga skogsbruket. Det svenska PEFC-systemet bygger på ansvar i hela kedjan med krav på PEFC-certifiering av skogsägare, avverkningsorganisationer, entreprenörer och efterföljande industriled med en tydlig och dokumenterad ansvarsfördelning.

2 Omfattning

Det svenska PEFC-systemet (TD V) avser skogsmark, skogsbruksverksamhet och skogsentreprenad i Sverige. Standarden består av sex delar som beskriver systemet för PEFC-certifiering av skogsbruk:

- PEFC SWE 001 PEFC:s certifieringssystem för hållbart skogsbruk i Sverige
- PEFC SWE 002 Skogsbruksstandard
- PEFC SWE 003 Entreprenörsstandard
- PEFC SWE 004 Direktcertifiering och gruppcertifiering
- PEFC SWE 005 Certifieringsorganisationer
- PEFC SWE 006 Notifiering av certifieringsorganisationer

Föreliggande dokument, *PEFC SWE 001 PEFC:s certifieringssystem för hållbart skogsbruk i Sverige*, är ett portaldokument som beskriver hur den svenska PEFC-certifieringen är organiserad, grundförutsättningarna för skogsbruk i Sverige, regler för undantag och tvister, definitioner samt proceduren för framtagande av den svenska PEFC-standarderna.

3 Giltighet och övergångsregler

Det Tekniska Dokumentet (TD V), PEFC SWE 001-006 godkändes av styrelsen för Svenska PEFC 2022-12-05 och av internationella PEFC 2023-12-04

TD IV gäller för redan utfärdade PEFC-certifikat under en övergångsperiod på 1 år efter det att det nya reviderade TD V har trätt i kraft.

4 Referenser

Det svenska PEFC-systemet för hållbart skogsbruk baseras på krav och riktlinjer från internationella PEFC som framgår av aktuella tekniska dokument på: www.pefc.org. Certifiering av skogsbruk i PEFC-systemet tar bl.a. sin utgångspunkt i:

- Lissabondeklarationen: The Lisbon Resolution (L2): Pan-European Criteria, Indicators and Operational Level Guidelines for Sustainable Forest Management (<https://foresteurope.org/>).
- ILO:s grundläggande konventioner (www.ilo.org, Bilaga A)

5 Dokumentstruktur

Tabell 1. Det svenska PEFC-systemet och dess ingående dokument

Systembeskrivning	Standarder för skogsbruket	Delstandarder
PEFC SWE 001 PEFC:s certifieringssystem för hållbart skogsbruk i Sverige Grundförutsättningarna för skogsbruk i Sverige Beskrivning av det svenska PEFC-systemet Regler för framtagande av en svensk PEFC-standard Regler för tvister Ordlista	PEFC SWE 002 Skogsbruksstandard Krav för en hållbar skogsproduktion Krav på miljöhänsyn Sociala krav Krav för en certifieringsanpassad skogsbruksplan Anvisningar för traktdirektiv PEFC SWE 003 Entreprenörsstandard Krav på delar som ofta sköts via anlitad entreprenör Förebyggande miljökrav, skogsbruksplanläggning, nödlägesberedskap, hantering av farligt avfall och farligt gods.	PEFC SWE 004 Direktcertifiering och gruppcertifiering Krav på ledningssystem, styrning och kontroll
		PEFC SWE 005 Certifieringsorganisationer Krav för att utföra PEFC-certifiering av skogsbruk i Sverige
		PEFC SWE 006 Notifiering av certifieringsorganisationer Svenska PEFC:s notifiering av certifieringsorganisationer

Till PEFC-systemet hör också de internationella standarderna för spårbarhet och varumärke (Tabell 2).

Tabell 2. Översikt standarder för spårbarhet och varumärke

Standard	Innehåll
PEFC ST 2002:2020: Chain of custody of forest and tree based products (Spårbarhet av skogs- och trädbaserade produkter – krav)	Krav på rutiner för att säkerställa att informationen om ursprung och PEFC-certifiering följer med i efterföljande värdekedja och att kontroversiella källor undviks
PEFC ST 2001:2020: PEFC Trademark Usage Rules – Requirements (Användning av PEFC:s varumärke – krav)	Krav för korrekt hantering av PEFC:s varumärke (Initialerna "PEFC" och PEFC:s logotyp) vid anspråk, märkning och övrig användning.

6 Definitioner

Termer och begrepp använda i dokument för det svenska systemet för PEFC-certifiering förklaras i Bilaga B.

7 Skogsbruk i Sverige

Förutsättningarna för det svenska skogsbruket är en viktig utgångspunkt för utformandet av den svenska PEFC-standarden. För att förstå standarden som helhet är kunskap om de villkor under vilka det svenska skogsbruket bedrivs en grundförutsättning. Detta kapitel beskriver lagar, myndigheter, skogarnas tillstånd och övriga förutsättningar som är viktiga att känna till.

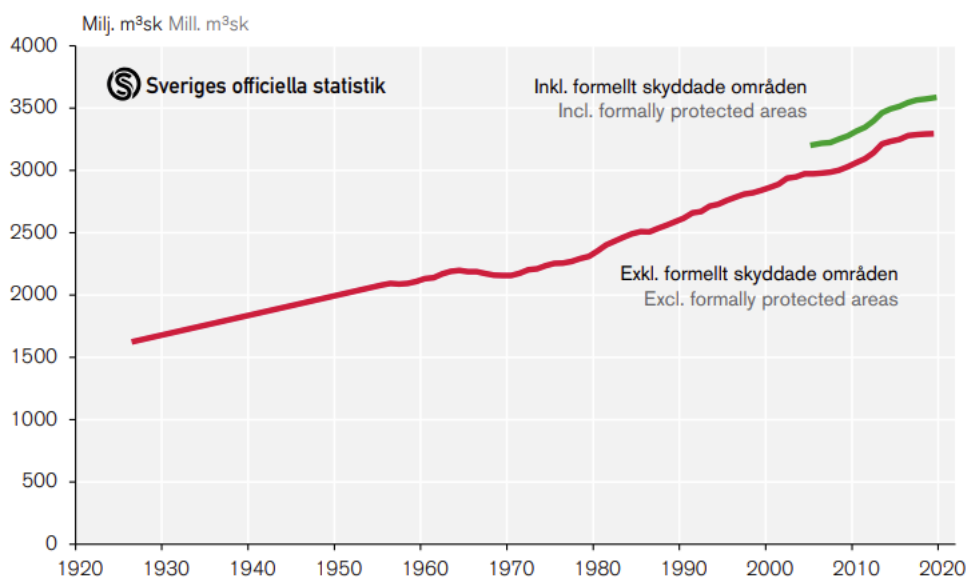
7.1 Fakta om den svenska skogen

Sveriges landareal är 40,7 miljoner hektar och det totala virkesförrådet är 3 583 miljoner m³sk (skogskubikmeter) vilket motsvara en total trädbiomassa på 2 692 miljoner ton torrsvikt. Den årliga tillväxten är 122 miljoner m³sk. Arealen skogsmark enligt Skogsstyrelsens definition är 27,9 miljoner hektar. Av denna har 23,4 miljoner hektar en årlig tillväxt av minst 1 m³sk per hektar och räknas som produktiv skogsmark. (SLU, Skogsdata 2022)

Enskilda ägare (fysiska personer, dödsbon samt bolag som inte är aktiebolag) äger 48 procent av den produktiva skogsmarken. Den enskilt ägda arealen består av cirka 222 000 brukningsenheter som ägs av ca 311 000 personer varav 38 % är kvinnor. Privatägda aktiebolag äger 24 procent, statliga aktiebolag 12 procent, staten 8 procent, övriga privata ägare 6 procent och övriga allmänna ägare 1 procent av den produktiva skogsmarken. (Skogsstyrelsen, Fastighets- och ägarstruktur i skogsbruket 2021)

Skogsnäringen sysselsätter totalt ca 115 000 personer. Skogsindustrin står för 11 procent av svensk industris totala förädlingsvärde och 85 procent av allt som produceras går på export. (skogsindustrierna .se)

Tillväxten på den produktiva skogsmarken är i genomsnitt 5 m³sk per år och hektar och totalt 117 miljoner m³sk per år. Den årliga avverkningsen är 92 miljoner m³sk (2017–2021). Den har från 1920-talet ökat men varit betydligt mindre än tillväxten, vilket har resulterat i en fördubbling av det totala virkesförrådet genom en stadig ökning av detta med i genomsnitt ca 20 miljoner m³sk per år, figur 1.

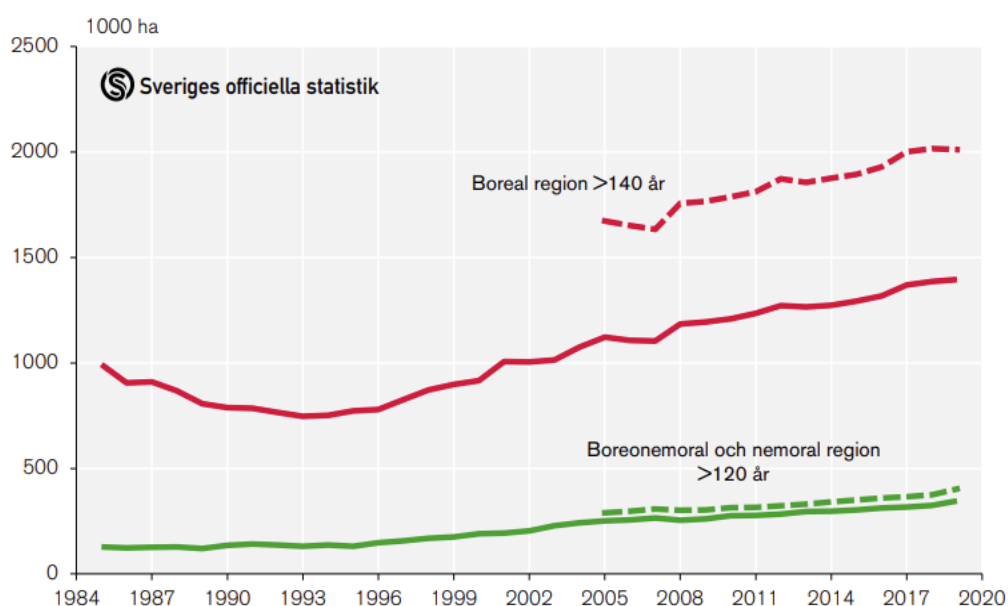

Figur 1. Totalt virkesförråd i Sverige 1926 -2019, levande träd. Källa: SLU, Skogsdata 2022.

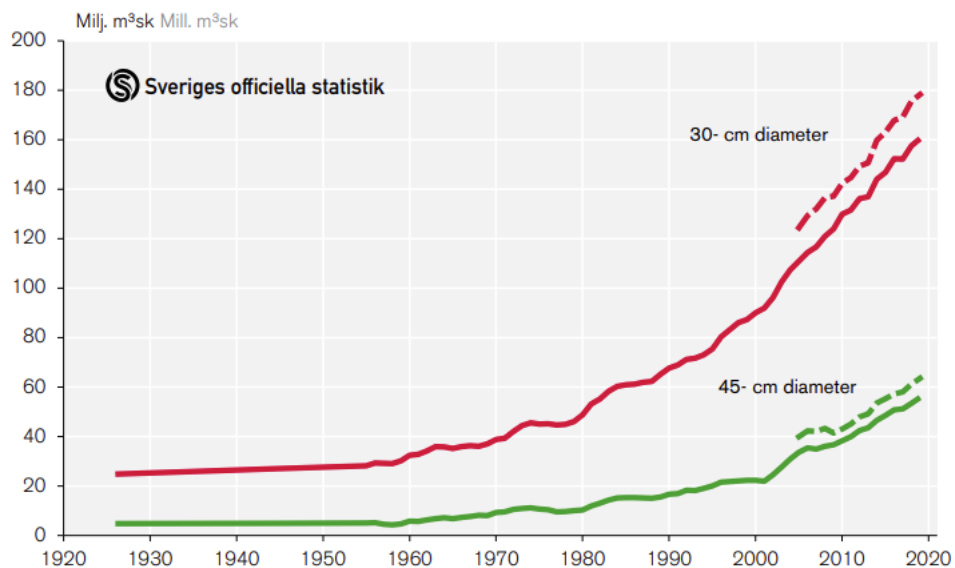
Improduktiv skogsmark, 4,5 miljoner hektar, får enligt skogsvårdslagen inte brukas. Arealen produktiv skogsmark som på olika sätt är formellt skyddad är 1,3 miljoner hektar och ytterligare 1,8 miljoner hektar av den produktiva skogsmarken har skydd genom olika former av frivillig avsättning (SCB 2021-06-30). Skydd av skog behandlas även i avsnitt 7.3.5.

Under de senaste decennierna har skogsbruket inriktats mer än tidigare för bevarande och förbättring av skogens olika värden utöver virkesproduktion. Miljömål och produktionsmål ska vara jämställda enligt 1993 års skogspolitiska beslut. Arealen formellt skyddad skog och arealen frivilliga avsättningar har ökat kraftigt sedan den nya politiken trädde i kraft. Förutom avsättning av skyddade områden tillämpas s.k. miljöhänsyn (generell hänsyn). Det innebär bland annat att värdefulla träd, trädgrupper och kantzoner runt vattendrag sparas vid avverkning. I hänsynen ingår också att skapa värden såsom exempelvis död ved, och att ta hänsyn till mark och vatten, kulturmiljöer samt friluftsliv. Tydliga positiva trender har skapats för bl.a. förekomst av gammal skog, grova lövträd och död ved (Figur 2–4) och hyggenas storlek har minskat. Under perioden 1980–2021 har, enligt Skogsstyrelsens data, hyggesarealen för enskilda skogsägare varit runt 3 hektar i genomsnitt med måttlig variation över år. Den genomsnittliga hyggesarealen för övriga ägare har under samma period minskat från 17 till 5 hektar.

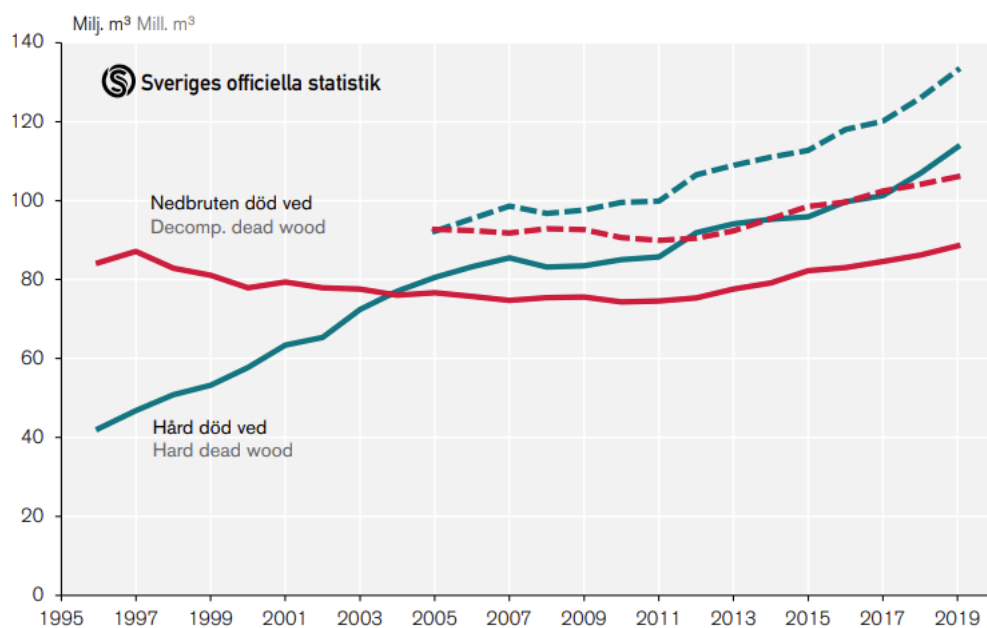
Totalt 15 miljoner hektar produktiv skogsmark omfattas av certifiering enligt PEFC eller FSC eller båda, s.k. dubbelcertifiering (Skogsstyrelsen 2021).

Figur 2. Areal gammal skog på produktiv skogsmark utanför formellt skyddade områden (heldraget) och inklusive formellt skyddade områden (streckat). Källa: SLU, Skogsdata 2022. (Boreonemoral och nemoral zon omfattar Götaland och Svealand exkl. Dalarnas, Värmlands och Örebro län.)

Figur 3. Virkesförråd levande grova lövträd utanför formellt skyddade områden (heldraget) och inklusive formellt skyddade områden (streckat). Diameter i brösthöjd. Källa: SLU, Skogsdata 2022.

Figur 4. Volym död ved på produktiv skogsmark, utanför formellt skyddade områden (heldraget) och inklusive formellt skyddade områden (streckat). Källa: SLU, Skogsdata 2022.

7.2 Klimat och skogsbruk

Skogsbruket och skogsindustrin bidrar på flera sätt till ett hållbart samhälle med begränsad klimatpåverkan. Växande skogar binder in och lagrar koldioxid. Produkter från skogen ersätter material som är baserade på kol och olja samtidigt som förnybar energi levereras baserade på rest- och biprodukter från industrin.

7.2.1 Ökande kolförråd och skogens kolsänka

Med ökat virkesförråd har de svenska skogarnas kolförråd ökat betydligt de senaste hundra åren samtidigt som betydande virkesuttag gjorts. Skogen och skogsmarken bidrar årligen till ett koldioxidupptag på 40 miljoner ton koldioxidekvivalenter (exklusive HWP, Harvested Wood Products) efter avverkning och naturliga avgångar (Tabell 3). En viktig anledning är den höga tillväxten i de aktivt skötta skogarna som i genomsnitt är högre jämfört med obrukade skogar. Studier visar även att förrådet av kol i mineraljordar i de nordiska ländernas mer intensivt brukade skogar ökar dubbelt så snabbt jämfört med länder med mindre intensivt skogsbruk. Däremot sker betydande förluster av växthusgaser från torvmarker (organogena jordar). Trots detta är den svenska skogsmarken i genomsnitt en sänka för koldioxid.¹

Tabell 3. Utsläpp och upptag av växthusgaser i skog under perioden 2015-2020 (miljoner ton koldioxidekvivalenter)

	Dött organiskt material	Levande biomassa	Mineraljordar	Organogena jordar	Övriga utsläpp från skogsmarker	Avverkade träprodukter	Totalt
2015	-1,50	-33,60	-10,80	5,30	1,20	-7,40	-46,70
2016	-3,30	-30,70	-10,30	5,30	1,30	-8,20	-46,00
2017	-1,10	-30,70	-10,60	5,50	1,30	-6,50	-42,10
2018	-1,90	-30,80	-11,00	5,80	1,40	-6,00	-42,40
2019	-2,00	-30,90	-11,00	5,80	1,40	-6,50	-43,20
2020	-3,20	-31,10	-11,00	5,70	1,40	-7,40	-45,70

Källa: Naturvårdsverket, Data och statistik, ([Skog, utsläpp och upptag av växthusgaser \(naturvardsverket.se\)](#))

Notera att ovanstående tabell endast omfattar kolflödena i skogen, inte hela LULUCF-sektorn (Land Use, Land Use Change and Forestry).

7.2.2 Substitution

Substitution uppstår när olika typer av biobaserade produkter ersätter produkter baserade på olika typer av fossila råvaror med högre klimatbelastning. Detta sker exempelvis när sågade trävaror ersätter betong och stål, förpackningar av papper ersätter fossilbaserad plast och biobaserad energi används i stället för olja eller kol. Hur stor denna substitutionseffekt är beror på vilka produkter som produceras, var och hur de produceras och vad de ersätter. I takt med att skogsbruket och skogsindustrin blir alltmer resurs- och energieffektiv och utvecklar produkter med större klimatnytta så ökar även skogsprodukternas substitutionseffekt.

¹ Skogsstyrelsen, Rapport 2021/11. Sustainable boreal forest management – challenges and opportunities for climate change mitigation. ISBN 978-91-986297-3-6.

7.2.3 Produkter från skogen

När skogsråvara skördas och används för olika ändamål flyttas kolreserven från skogen ut i samhället till mer eller mindre långlivade produkter (HWP). Produkter som tillverkas av trä och träbaserade råvaror lagrar kol under hela livscykelns som, när det exempelvis rör trähusbyggande, kan vara mycket lång. Hygien-, kartong- och pappersprodukter har kortare livslängd men kan ändå vara fördelaktiga ur ett klimatperspektiv jämfört med andra råvarualternativ och är viktiga produkter i hälso- och sjukvården. För beräkning av nettoinlagring i HWP-poolen för rapportering i enlighet med beslut fattade inom FN:s Klimatkonvention och inom EU används metodik som tagit fram av IPCC (Intergovernmental Panel on Climate Change). Dessa visar att nettoutsläppet från avverkad träråvara varierat mellan -8,2 och -6,0 miljoner ton koldioxidekvivalenter under åren 2015-2020 (Tabell 3).

Genom att ta tillvara på grot (grenar och toppar) och i viss mån stubbar som uppstår vid avverkning, gallring och röjning kan klimatvänliga bränslen skapas. När dessa restprodukter från skogsbruket används som bränsle i kraftvärmeverken genereras biobaserad el och värme. Den energi som utvinns av biobränsle kallas för bioenergi. Om bränslena förädlas vidare kan de även användas som biodrivmedel. Bioenergi är ett förnybart energilag och släpper endast ut den mängd koldioxid som bränslet bundit under tillväxtfasen. Genom att ersätta fossila bränslen kan biobränsle reducera utsläppen av växthusgaser och bidra till minskad klimatpåverkan. Under 2020 användes 141 TWh biobränsle i Sverige², vilket motsvarar 39 % Sveriges totala energianvändning. Ca 20 TWh kommer från restprodukter från skogsbruket.

Via Bio-CCS och Bio-CCU (infångning av koldioxid vid skorstenen för lagring eller användning) finns ytterligare potential för skogsnäringen att bidra med negativa sänkor i klimatarbetet.

7.2.4 Klimatförändringens påverkan på skogsbruket

En allt snabbare klimatförändring påverkar skogens tillväxt och risken för skador. En ökning av medeltemperaturen genererar längre vegetationsperioder, men riskerar också att medföra kortare och mildare vintrar, längre torra perioder och gynna skadegörare. Klimatförändringen påverkar också risken för stormskador.

Klimatanpassning av skogsbruk är grundläggande för att säkra fortsatta vitala skogar i framtiden. Viktiga komponenter är ståndortsanpassning, aktiv skogsskötsel, skogsträdsförädling och varierade skogar. Viltstammar i balans är en förutsättning för vitala och varierade skogar.

Kortare perioder med tjäle och ökad nederbörd kräver metod- och teknikutveckling för att minska risken för markskador. Skogsbilvägnätets tillgänglighet behöver säkerställas.

²Energimyndigheten 2021. Energiläget 2021 – en översikt. ET 2021:10. ISSN 978-91-7993-19-6.

7.3 Skogspolitiken

Skogen, skogsbruket och skogsindustrin har sedan lång tid tillbaka en stor betydelse för den svenska ekonomin. Lagstiftning för att säkerställa ett hållbart brukande har funnits sedan 1903 då den första skogsvårdslagen (SVL) antogs. Redan i denna första lag fanns återbeskogningsplikt, vilket förklarar virkesförrådsutvecklingen (Figur 1). Den nu gällande svenska skogspolitiken beslutades med brett parlamentariskt stöd 1993 (proposition 1992/93:226). Politiken har bekräftats av flera regeringar och riksdagsmajoriteter sedan dess. År 2008 genom propositionen ”En skogspolitik i takt med tiden” (proposition 2007/08:108) och senast 2022 i propositionen ”Stärkt äganderätt, flexibla skyddsformer och ökade incitament för naturvård i skogen (proposition 2021/22:58). Skogspropositionen 2022 betonar ägande- och brukanderättigheten och att frivillighet ska vara en bärande princip vid skydd av skog.

7.3.1 De skogspolitiska målen

De skogspolitiska målen utgörs sedan 1993 av ett miljömål och ett produktionsmål som ska vara jämställda. Miljömålet anger att skogsmarkens naturgivna produktionsförmåga ska bevaras. En biologisk mångfald och genetisk variation i skogen ska säkras. Skogen ska brukas så att växt- och djurarter som naturligt hör hemma i skogen ges förutsättningar att fortleva under naturliga betingelser och i livskraftiga bestånd. Hotade arter och naturtyper ska skyddas. Skogens kulturmiljövärden samt dess estetiska och sociala värden ska värnas. Produktionsmålet fastställer att skogen och skogsmarken ska utnyttjas effektivt och ansvarsfullt så att den ger en uthålligt god avkastning. Skogsproduktionens inriktning ska ge handlingsfrihet i fråga om användningen av vad skogen producerar.

Med 1993 års skogspolitiska beslut infördes s.k. skogligt sektorsansvar. Det innebär att åtgärder som krävs för att bevara skogslandskapets natur- och kulturmiljövärden är ett gemensamt ansvar för skogsbruket och myndigheterna. I propositionen från 2008 slås också fast att de två målen och det delade ansvaret mellan samhället och skogsägarna förutsätter en tydligt definierad och långsiktig äganderätt. Sammanfattningsvis beskrivs skogspolitiken ofta som ”frihet under ansvar”. Den svenska modellen innebär att generell hänsyn utförs över hela produktionsarealen. Samtidigt görs frivilliga avsättningar som uppgår till 7,7 procent av arealen produktiv skogsmark. Överlag används främst inhemska träslag och inga genmodifierade plantor används.

Skogsstyrelsen och Naturvårdsverket redovisade våren 2011 ett regeringsuppdrag om att ta fram en ”Kunskapsplattform om ett hållbart nyttjande av skog”, med fokus på de miljörelaterade målen (Skogsstyrelsen och Naturvårdsverket 2011). Ett resultat blev att Skogsstyrelsen tog initiativ till en utvecklad dialog med skogsbruket om mål, lagkrav och metoder för uppföljning av miljöhänsyn. I dialogen om miljöhänsyn har Skogsstyrelsen, andra berörda myndigheter, skogsbruket och ideella organisationer samverkat för att kalibrera synen på naturvård inom sektorn. Arbetet har resulterat i målbilder för god miljöhänsyn inom naturvård, mark och vatten, kulturmiljöer, samt friluftsliv och rekreation. Ett femtiotal målbilder har tagits fram. Målbilderna har i hög grad har tillämpats i skogsbruket alltsedan den första rapporten 2013. En grupp arbetade de första åren med översyn av § 30 i SVL, en annan grupp med uppföljning av miljöhänsyn vid skogliga åtgärder. Därtill har det funnits en sammanhållande samverkansgrupp, en processgrupp och inom Skogsstyrelsen en styrgrupp. Arbetet med målbilderna fortgår.

7.3.2 Sveriges miljömålssystem

Sedan 1999 har Sverige också ett av riksdagen beslutat miljömålssystem som komplement till det politikområde som gäller exempelvis skogssektorn. Det övergripande målet är att till nästa generation lämna över ett samhälle där de stora miljöproblemen är lösta, och utan att orsaka ökade miljö- och hälsoproblem utanför Sveriges gränser. Målen ska visa vägen mot en hållbar utveckling och utgör den miljömässiga dimensionen av Agenda 2030. Sveriges miljömål består av det övergripande generationsmålet, 16 miljö kvalitetsmål och flera etappmål. Naturvårdsverket har det övergripande ansvaret för att miljömålsarbetet följs upp. Miljö kvalitetsmål som berör skogen är framförallt "Levande skogar" men även "Myllrande våtmarker", "Ett rikt djur och växtliv" och "Begränsad klimatpåverkan" är relevanta för skogen. I Sveriges friluftsmål finns preciseringar om friluftslivet som ingår i flera av miljö kvalitetsmålen. Miljö kvalitetsmålen har en ambitionsnivå oaktat lagstiftningen och är tillsammans med målbilderna en viktig utgångspunkt för skogsbruksstandarden. Certifiering av skogsbruk är ett viktigt verktyg för de skogspolitiska målen och sektorsansvaret. Certifieringen har t.ex. varit starkt drivande för de frivilliga avsättningarna.

7.3.3 Andra skogspolitiska initiativ

Regeringen gav 2012 Skogsstyrelsen och Sveriges lantbruksuniversitet (SLU) uppdrag att utveckla en modell för så kallad adaptiv skogsskötsel för att hjälpa det svenska skogsbruket att uppnå ökad produktion av biomassa samtidigt som miljö tillståndet i skogen förbättras och vi får ett mer varierat skogsbruk. Inom detta uppdrag har en kunskapsplattform för skogsproduktion tagits fram.³ Skogsstyrelsen gör även regelbundet skogliga konsekvensanalyser (SKA), som består av ett antal olika scenarier för hur svensk skog kommer utvecklas beroende på hur skogarna nyttjas och sköts. Beräkningar görs avseende vilka konsekvenser de olika scenarierna får på 100 års sikt och resultaten används sedan som beslutsunderlag i frågor som rör skogens långsiktiga nyttjande. Ett annat initiativ för samling kring skogen är att likt många andra länder skapa ett så kallat nationellt skogsprogram. I det arbetet har mål för fem fokusområden formulerats: 1. Ett hållbart skogsbruk med ökad klimatnytta. 2. Mångbruk av skog för fler jobb och hållbar tillväxt i hela landet. 3. Innovationer och förädlad skogsråvara i världsklass. 4. Hållbart brukande och bevarande av skogen som en profilfråga i svenskt internationellt samarbete. 5. Ett kunskapskliv för ett hållbart brukande och bevarande av skogen. Även på regional nivå har skogsprogram utarbetats med aktivt deltagande från många intressenter i samhället. Skogsprogrammet drivs av regeringen med stöd av Skogsstyrelsen och på regional nivå av länsstyrelserna.

Skogsstyrelsen drev under 2017 – 2019 en samverkansprocess för skogsproduktion som resulterade i en rapport med förslag på hur skogen kan skötas för att på ett hållbart sätt ge en hög skogsproduktion och på så sätt bidra till övergången till ett fossilfritt samhälle och en växande bioekonomi.⁴

7.3.4 Sektorsråd

Det finns ett nationellt sektorsråd för skogliga frågor som är ett rådgivande organ till Skogsstyrelsens generaldirektör och i huvudsak hanterar övergripande skogs- och miljöpolitiska frågor. Rådet är sammansatt av representanter från skogsbruk, andra näringar med bas i skogsresursen, ideella organisationer, myndigheter och forskning. Dessutom finns det på regional nivå permanenta

³ Skogsstyrelsen, Meddelande 2016:1 Kunskapsplattform för skogsproduktion - Tillståndet i skogen, problem och tänkbara insatser och åtgärder.

⁴ Skogsstyrelsen, Rapport 2019:24 Skogsskötsel med nya möjligheter - Rapport från Samverkansprocess skogsproduktion.

regionala sektorsråd knutna till Skogsstyrelsens regioner där myndigheter och intressen som berörs är representerade. Regionala sektorsråd spelar en viktig roll när det gäller att bryta ner de kvantitativa miljö- och skogliga sektorsmålen från nationell nivå till regional nivå. Förutom de permanenta sektorsråden finns andra rådgivande grupper inom statistik, skogsskydd m.m. Ofta tillsätts även tillfälliga grupper när viktiga verksamheter (t.ex. inventeringar, framtidsprognoser, miljökonsekvensbeskrivningar, informationskampanjer) planeras och genomförs. Det utbredda användandet av sektorsråd på både nationell och regional nivå har utvecklats gradvis under de senaste 30 åren. Deras huvudsakliga bidrag till den svenska skogspolitiken är att bredda diskussionen, främja samsyn och transparens, bygga förtroende mellan olika berörda aktörer, öka engagemanget för skogspolitiska mål och ge förutsättningar till effektiv tillämpning.

7.3.5 Skydd av biologisk mångfald och skog

Den svenska modellen för att värna biologisk mångfald är en kombination av generell hänsyn i det dagliga skogsbruket och utpekande av områden för avsättning och skydd. Generell hänsyn beskrivs i skogsvårdslagstiftningen och innebär bland annat att värdefulla träd, trädgrupper och kantzoner runt vattendrag ska sparas vid avverkning. Det ingår också att skapa värden såsom exempelvis död ved, och att ta hänsyn till mark och vatten, kulturmiljöer samt friluftsliv. När det gäller områden som avsätts och skyddas var den politiska målsättningen att, till 2020, skydda 2,8 miljoner hektar produktivt ekologiskt viktig skogsmark: 1,4 miljoner som formellt skyddade, inklusive nationalparker, naturreservat och biotopskydd och 1,4 miljoner som frivilligt avsatta arealer. Certifieringssystemen är ett av de viktigaste verktygen för frivilliga avsättningar. Formellt skyddade områden enligt miljöbalken är nationalparker, naturreservat, biotopskydd och naturvårdsavtal. All icke-produktiv skogsmark är skyddad i skogsvårdslagstiftningen sedan 70-talet. Särskilda restriktioner råder slutligen i fjällnära skog.

7.3.6 Utredningar

Regeringen tillsatte 2019 en skogsutredning (Stärkt äganderätt, flexibla skyddsformer och naturvård i skogen SOU 2020:73) vars syfte var att undersöka möjligheterna och lämna förslag på åtgärder för stärkt äganderätt till skog, nya flexibla skydds- och ersättningsformer vid skydd av skogsmark samt hur internationella åtaganden om biologisk mångfald ska kunna förenas med en växande cirkulär bioekonomi. Utredningen ledde främst till en proposition med förslag på tydligare bestämmelser om ersättning i fjällnära skog. Under 2020 genomfördes parallellt en utredning av artskyddsförordningen (Skydd av arter – vårt gemensamma ansvar SOU 2021:51). Utredningens huvuduppdrag var dels att se över artskyddsförordningen med fridlysningsreglerna och dels att förbättra förutsättningarna för arbetet med att förebygga, upptäcka och lagföra artskyddsrelaterad brottslighet.

7.4 Lagar och förordningar av särskild betydelse för PEFC:s certifieringssystem

Detta kapitel beskriver översiktligt den lagstiftning som är relevant för skogsbruket och den svenska PEFC-standard. Beskrivningarna är avsedda som en översikt och beskriver aktuell lagstiftning tidpunkten för standardens framtagande. För aktuell information under standardens giltighetstid ska andra källor användas t.ex. Regelrätt skogsbruk.

7.4.1 Skogsvårdslagen

Skogsvårdslagen uttrycker samhällets krav på skogsägaren. Här anges de ramar skogsägaren har gällande skötseln och vilken hänsyn till naturen, kulturmiljön och rennärigen som måste tas. Ansvarig myndighet är Skogsstyrelsen. Vid sidan av skogsvårdslagen är Skogsstyrelsen också tillsynsmyndighet för delar av miljöbalken.

7.4.1.1 Definition av skogsmark

Skogsvårdslagen (SVL) definierar skogsmark som all mark inom ett sammanhängande område där träden har en höjd av mer än fem meter och där träd har en kronslutenhet av mer än tio procent eller har förutsättningar att nå denna höjd och kronslutenhet utan produktionshöjande åtgärder. SVL undantar, från denna definition, områden där marken i väsentlig utsträckning används för jordbruksändamål, hör till byggnader eller anläggningar eller används för annat ändamål än att tillgodose intressen som kan hänföras till träden och vegetationen. Nedlagd jordbruksmark måste beskogas inom tre år med undantag för mark som ska skyddas p.g.a. natur- eller kulturvärden.

7.4.1.2 Anmälan om avverkning

Föryngringsavverkning större än 0,5 ha ska anmälas till Skogsstyrelsen minst sex veckor innan åtgärden påbörjas. Föryngringsavverkning omfattar inte gallring och röjning som främjar skogens utveckling.

Anmälan om föryngringsavverkning ska innehålla: areal som ska avverkas, vilka åtgärder som planeras för att trygga återväxten, kartskiss samt redovisning av vilken hänsyn som planeras att tas till naturen och kulturmiljön samt i förekommande fall rennärigen. Om avverkning planeras för att mark om minst 0,5 ha ska användas till annat än virkesproduktion måste också anmälan göras. Detsamma gäller vid uttag av skogsbränsle efter föryngringsavverkning, vid föryngring med främmande trädslag på en areal om minst 0,5 ha, vid plantering av vegetativt förökat material om minst 0,5 ha samt vid skyddsdikning.

Inlämnad avverkningsanmälan är en offentlig handling och publiceras öppet på Skogsstyrelsens hemsida (<https://www.skogsstyrelsen.se/sjalvservice/karttjanster/skogliga-grunddata>), vilket möjliggör för externa intressen att inkomma med synpunkter inför en åtgärd.

Tillstånd krävs för föryngringsavverkning i fjällnära skog i norra Sverige. Uppgifter om åtgärder som planeras för att säkra återbeskogning och för att skydda naturvärden, kulturarv och renskötsel måste anges. Ädellövskogar (alm, ask, avenbok, bok, ek, fågelbär, lind och lönn har extra starkt lagskydd och tillstånd krävs för föryngringsavverkning. Föryngringsåtgärder och hänsyn som ska vidtas måste anges. Ädellövbestånd ska föryngras med ädellövträdslag för att behålla skogstypen.

Varje skogsägare har också en inloggning på Skogsstyrelsens webbsida som heter "mina sidor". Tillgängliga uppgifter inkluderar kartor över egen skog, grundläggande skogsdata (t.ex. volym) viktiga habitat och fornminnen. Dessa data (utom ägarkartorna) är också tillgängliga för allmänheten.

Skogsvårdslagstiftningen reglerar lägsta ålder för föryngringsavverkning. En skogsägare är skyldig att återbeskoga efter avverkning (§5 Skogsvårdslagen) och att anlägga och vårda ny skog (§8). För brukningsenheter över 50 ha får föryngringsavverkning inte ske i sådan utsträckning att mer än hälften av brukningsenhetens produktiva skogsmarksareal kommer att bestå av kalmare och skog yngre än 20 år. För brukningsenheter större än 1 000 respektive 5 000 ha finns ytterligare restriktioner.

7.4.1.3 Anläggning av ny skog

Den §5 i skogsvårdslagen fastställer att ny skog måste anläggas på produktiv skogsmark 1) om markens virkesproducerande förmåga efter avverkning eller på grund av skada på skogen inte tas till vara på ett godtagbart sätt, 2) om marken ligger outnyttjad, eller 3) om skogens tillstånd är uppenbart otillfredsställande. Åtgärd enligt första stycket ska vidtas i fall som anges i 1 och 2 utan dröjsmål och i fall som anges i 3 inom skälig tid.

7.4.2 Miljöbalken

Den 1 januari 1999 trädde miljöbalken (1998:808) i kraft. Syftet med miljöbalken är att främja en hållbar utveckling som innebär att nuvarande och kommande generationer kan leva i en hälsosam och god miljö. Alla typer av åtgärder som kan få betydelse för de intressen balken avser att skydda berörs. Detta oavsett om de ingår i den enskildes dagliga liv eller i någon form av näringsverksamhet.

Flertalet regler i miljöbalken är allmänt hållna. För att precisera reglerna har regeringen antagit ett stort antal förordningar. Skogen berörs bl.a. av förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m., förordningen (1998:904) om anmälan för samråd samt miljötillsynsförordningen (2011:13).

7.4.2.1 Förändrad markanvändning

I Sverige medför ägande av mark generellt inte rätten att ändra markanvändningen. Den grundläggande principen är att förändrad markanvändning kräver prövning och medgivande av offentligt organ. En verksamhet eller åtgärd som riskerar att väsentligt ändra naturmiljön, och som inte omfattas av tillstånds- eller anmälningsplikt enligt andra bestämmelser i miljöbalken, ska enligt miljöbalken anmälas för samråd hos den myndighet som utövar tillsynen.

Tillsynsmyndigheten kan förelägga den anmälningskyldige att vidta de åtgärder som behövs för att begränsa eller motverka skada på naturmiljön. Om sådana åtgärder inte är tillräckliga, och det är nödvändigt för skyddet av naturmiljön, får myndigheten förbjuda verksamheten.

Förändrad markanvändning såsom plantering av skog på åker- ängs- eller betesmark ska anmälas för samråd till Länsstyrelsen. Det ekologiska värdet tas i beaktande av myndigheten.

<https://www.naturvardsverket.se/vagledning-och-stod/samhallsplanering/samrad-vid-andring-av-markanvandning-pa-jordbruksmark/> .

7.4.2.2 Vattendirektivet

Vattenförvaltningen är det svenska genomförandet av EU:s ramdirektiv för vatten. Arbetet omfattar de större svenska vattenområdena för sjöar, vattendrag, kustvatten och grundvatten.

Arbetet med vattenförvaltningen drivs i förvaltningscykler om sex år. Ansvar för arbetet har de länsstyrelser som är vattenmyndigheter. Arbetet baseras på miljöbalken, vattenförvaltningsförordningen och föreskrifter från Havs- och vattenmyndigheten och från Naturvårdsverket. En stor del av våra vattendrag och sjöar återfinns i skogslandskapet, vilket gör att skogen och skogsbruket har viktiga roller för kvaliteten på vattenmiljöer. I rapporten

"Vattenförvaltning i skogen⁵ från Skogsstyrelsen lämnas förslag på förändringar av lagar eller andra styrmedel som berör skogsbruket och som behövs med anledning av vattendirektivet.

7.4.2.3 Anmälan om samråd

En skoglig åtgärd eller verksamhet som kan komma att väsentligt ändra naturmiljön ska enligt lag (12 kap 6 § miljöbalken) anmälas för samråd till Skogsstyrelsen minst sex veckor innan åtgärd. Se Skogsstyrelsens hemsida för skogsbruksåtgärder som ska anmälas.

Det är skogsägaren eller den som avser att utföra åtgärden som ska ta initiativ till samrådet. Detta sker genom att åtgärden anmäls till Skogsstyrelsen. Anmälan ska vara skriftlig med en karta samt en beskrivning av den planerade åtgärden. Dessutom ska det av anmälan framgå vilka skyddsåtgärder som ska utföras, de begränsningar som ska iakttas och de försiktighetsmått som behövs för att begränsa eller motverka skada på naturmiljön. Den som har anmält en avverkning, uttag av skogsbränsle eller skyddsdikning enligt skogsvårdslagens regler har också uppfyllt eventuell samrådsskyldighet för åtgärden, enligt miljöbalken.

Skogsstyrelsen har också samlat lagstiftning och allmänna råd i en handbok att konsultera vid gödsling.

7.4.2.4 Artskyddsförordningen

Regeringen kan fridlysa en växt- eller djurart om det finns risk för att arten försvinner eller utsätts för plundring. Regeringens beslut om fridlysning av en växt- eller djurart kan gälla i hela landet, i ett enskilt län eller i en del av ett län. Fridlysningsbestämmelserna finns i åttonde kapitlet i miljöbalken. EU:s art- och habitatdirektiv (92/43 EEG) och fågeldirektiv är införlivade i artskyddsförordningen som är uppdelad på EU-rättsligt skyddade arter och nationellt fridlysta arter. Mer än 300 växt- och djurarter är fridlysta i hela landet. Dessutom finns det omkring 50 arter som är fridlysta i ett eller flera län. Fridlysning innebär oftast att en växt- eller djurart är helt fredad – det är förbjudet att plocka, fånga, döda eller på annat sätt samla in eller skada exemplar av arten. Det är också förbjudet att ta bort eller skada artens frön, ägg, rom eller bon.

7.4.3 Timmerförordningen

EU:s timmerförordning ska motverka handel med olagligt avverkat virke och trävaror från sådant virke inom EU. Den svenska lagen om handel med timmer och trävaror, som kompletterar timmerförordningen, trädde i kraft den 1 augusti 2014. I Sverige är Skogsstyrelsen den myndighet som ska kontrollera att förordningens bestämmelser följs.

7.4.4 Egendomsskydd och allemansrätt

Regeringsformen (RF) är en av de fyra grundlagarna. Dess femton kapitel innehåller principer för statskicket, en katalog över grundläggande fri- och rättigheter, regler för hur regering, riksdag och övriga myndigheter ska arbeta, samt regler för dessas kompetens.

Av de medborgerliga fri- och rättigheterna är 2 kap. § 15 "Egendomsskydd och allemansrätt" av särskild betydelse för skogsägare. Där framgår det att vars och ens egendom är tryggad genom att ingen kan tvingas avstå sin egendom till det allmänna eller till någon enskild utan ersättning. Där

⁵ Skogsstyrelsen, Meddelande 2010:1 Vattenförvaltningen i skogen

beskrivs även allemansrätten vilket är en unik möjlighet för alla att röra sig fritt i naturen. Med rätten följer också krav på hänsyn och varsamhet – mot natur och djurliv, mot markägare och mot andra människor i naturen. Naturvårdsverket sammanfattar allemansrätten i orden ”Inte störa – inte förstöra”.

7.4.5 Diskrimineringslag

Denna lag har till ändamål att motverka diskriminering inklusive trakasserier och på andra sätt främja lika rättigheter och möjligheter oavsett kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning eller ålder. Diskrimineringsombudsmannen ska utöva tillsyn över att denna lag följs.

7.4.6 Kulturmiljölagen

Bestämmelserna i denna lag syftar till att tillförsäkra nuvarande och kommande generationer tillgång till en mångfald av kulturmiljöer. I skogen innebär lagen ett skydd för fornlämningar, vare sig de är tidigare kända eller inte. Alla kända fornlämningar är tillgängliga via Riksantikvarieämbetets fornminnesregister FMIS. Till fornlämningar hör ett villkorsområde som också är skyddat. Villkorsområdet varierar från fall till fall med hänsyn till fornlämningens art och betydelse. Tillsynen över fornlämningar utövas av länsstyrelsen.

7.4.7 Arbetsmiljölagen

Lagens ändamål är att förebygga ohälsa och olycksfall i arbetet samt att även i övrigt uppnå en god arbetsmiljö. I arbetsmiljölagen finns regler om skyldigheter för arbetsgivare och andra skyddsansvariga om att förebygga ohälsa och olycksfall i arbetet. Det finns också regler om samverkan mellan arbetsgivare och arbetstagare, till exempel regler om skyddsombudens verksamhet. Arbetsmiljöverket utövar tillsyn över att denna lag och föreskrifter som meddelats med stöd av lagen följs.

7.4.8 Rennäringslagen – en rättighet för samerna, Sveriges ursprungsbefolkning

Genom riksdagsbeslut har samerna getts särskild ställning som ursprungsbefolkning i Sverige. I regeringsformen anges att samernas rätt att bedriva renskötsel regleras i lag. I rennäringslagen ges den samiska befolkningen rätt att använda mark och vatten till underhåll för sig och sina renar – renskötselrätten. Rennäringslagen anger också var renskötsel får bedrivas, det vill säga inom renskötselområdet indelat i året-runt-marker och vinterbetesmarker.

7.4.9 Jordabalken i skogen

Jordabalken (1970:994) är den lag som reglerar fast egendom. Enligt jordabalken utgör jord fast egendom och denna är uppdelad i fastigheter.

Lantmäteriet är en statlig myndighet, som ligger under Landsbygds- och infrastrukturdepartementet (2023-). Lantmäteriet ansvarar för indelningen, inskrivningen och förändringen av Sveriges fastigheter. Lantmäteriets fastighetsregister innehåller den information om Sveriges fastigheter som är grundläggande för samhället och marknadsekonomin.

7.4.10 Lagen om skydd mot olyckor

Lagen om skydd mot olyckor (2003:778) definierar räddningstjänst som de räddningsinsatser som stat eller kommunerna ansvarar för, för att hindra och begränsa skador på människor, egendom eller

miljön. De första paragraferna i lagen innehåller allmänna bestämmelser som säger att lagen syftar till att ge alla människor likvärdigt skydd mot olyckor. I skogsbruket måste till exempel regelsystemet gällande samråd i samband med bränning följas.

7.4.11 Jaktlagen i skogen

Jaktlagen (1987:259) gäller viltvården, rätten till jakt och jaktens bedrivande inom svenskt territorium samt frågor som har samband med detta. Jaktlagen uttrycker att jakträttshavare och markägare har ett gemensamt ansvar för att stödja viltet genom aktiva åtgärder. Utöver bestämmelserna i denna lag gäller föreskrifter i andra författningar i fråga om skyddet och vården av viltet. Enligt lagen om viltvårdsområden (2000:592) kan två eller flera fastigheter sammanföras till ett viltvårdsområde i syfte att främja viltvården genom en samordning av jakten och åtgärder till skydd och stöd för viltet.

7.4.12 Skattelagstiftning i skogen

Vilka och hur stora skatter vi ska ha bestäms genom politiska beslut i riksdag, kommuner och landsting. Arbetet med att ta in skatterna sköts av Skatteverket, som har kontor över hela landet.

Skatteverket lyder under regeringen men är en fristående myndighet. Det betyder att regeringen inte kan påverka enskilda personers eller företags skattefrågor.

7.4.13 Konkurrenslagstiftning

Konkurrenslagen (2008:579) har till syfte att undanröja och motverka hinder för en effektiv konkurrens i fråga om produktion av och handel med varor, tjänster och andra nyttigheter. Konkurrensverket är den myndighet som ansvarar för lagtillämpning och tillsyn.

7.4.14 Brottsbalken

Brottsbalken innehåller lagstiftning angående förskingring, trolöshet och mutbrott.

7.4.15 Mänskliga rättigheter

I Sverige skyddas de mänskliga rättigheterna genom grundlag och andra lagar och förordningar. Dessutom gäller den Europeiska konventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna som lag i Sverige sedan år 1995.

7.5 Myndigheter

Det svenska samhället präglas generellt av en hög nivå på lagstiftning med utsedda tillsynsmyndigheter för övervakning av lag- och föreskriftskrav (Figur 5). Det finns ett antal myndigheter med ansvar för att, inom sina respektive områden, tillämpa de lagar och utföra den verksamhet som riksdag och regering har beslutat. En övergripande beskrivning av de myndigheter som har störst betydelse för skogsbruket i Sverige ses nedan.

7.5.1 Skogsstyrelsen

Skogsstyrelsen är en förvaltningsmyndighet för frågor om skogsbruket och har till uppgift att verka för att landets skogar sköts på ett sådant sätt att de skogspolitiska mål som beslutats av riksdagen kan uppnås. Skogsstyrelsen utövar tillsyn och ser till att skogsbruket har kännedom om och efterlever

de lagar och regler som finns och att de tillämpas rättssäkert. Skogsstyrelsen har i uppgift att i föreskrifter närmare reglera sådant som är mer översiktligt reglerat i skogsvårdslagen och skogsvårdsförordningen, samt i vissa delar av miljöbalken och dess förordningar.

Skogsstyrelsen tillhandahåller också tjänster såsom offentliga tillgängliga skogsdata som t.ex. innefattar volym, grundyta, biomassa, trädhöjd och diameter, terräng, markfuktighet, avverkningsanmälningar, natur- och kulturhänsyn skyddade områden, Natura 2000 etc.
<https://kartor.skogsstyrelsen.se/kartor/>

7.5.2 Naturvårdsverket

Naturvårdsverket arbetar på uppdrag av regeringen och är den myndighet i Sverige som har överblick över hur miljön mår och hur miljöarbetet går. Myndigheten har också uppgiften att samordna, följa upp och utvärdera arbetet med Sveriges miljömål. Naturvårdsverket kan meddela föreskrifter och allmänna råd till miljöbalken, som ges ut i Naturvårdsverkets författningssamling, NFS. Till myndighetens uppdrag hör också att verka för att förutsättningarna för friluftslivet bevaras och utvecklas.

7.5.3 Arbetsmiljöverket

Arbetsmiljöverket har regeringens och riksdagens uppdrag att se till att arbetsmiljö- och arbetstidslagstiftningar följs samt till viss del miljöbalken när det gäller frågor om genteknik och bekämpningsmedel. Målet är att minska riskerna för ohälsa och olycksfall i arbetslivet och att förbättra arbetsmiljön ur ett helhetsperspektiv, det vill säga både när det gäller fysisk, psykisk som social och arbetsorganisatorisk synpunkt. Med stöd av arbetsmiljölagen och till viss del även arbetstidslagen meddelar Arbetsmiljöverket juridiskt bindande föreskrifter, exempelvis AFS 2012:01 "Användning av motorkedjesågar och röjsågar". Myndigheten utför inspektioner på arbetsplatser.

7.5.4 Diskrimineringsombudsmannen

Diskrimineringsombudsmannen (DO) är en statlig myndighet som arbetar mot diskriminering och för allas lika rättigheter och möjligheter. Det gör myndigheten främst genom att se till att diskrimineringslagen följs.

Målet för arbetet är ett samhälle där människors lika rättigheter och möjligheter respekteras oavsett kön, könsidentitet och könsuttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning eller ålder.

7.5.5 Swedac

I Sverige är Swedac nationellt ackrediteringsorgan och den statliga myndighet som ackrediterar företag och organisationer som laboratorier, certifieringsorgan och kontrollorgan enligt internationella standarder och regelverk. Myndigheten har också uppdrag inom marknadskontroll, mätteknik och i internationella samarbetsorgan.

Ackreditering syftar till att säkerställa att de som kontrollerar arbetar på ett tillförlitligt och enhetligt sätt, att de har rätt teknisk kompetens och är oberoende. Detta granskar Swedac vid regelbundna tillsynsbesök.

7.5.6 Konkurrensverket

Konkurrensverket är förvaltningsmyndighet för konkurrensfrågor och arbetar med lagtillämpning och förebyggande åtgärder. Deras uppgift är att verka för en effektiv konkurrens i privat och offentlig verksamhet till nytta för det allmänna och marknadens aktörer. Stor vikt läggs vid kartellbekämpning och att ingripa mot privata och offentliga aktörer som missbrukar en dominerande ställning på marknaden.

7.5.7 Upphandlingsmyndigheten

Upphandlingsmyndigheten har i uppdrag att stödja men också att proaktivt utveckla den offentliga upphandlingen. Upphandlingsmyndigheten vill främja effektiva, innovativa och hållbara offentliga affärer och ger stöd genom hela anskaffningsprocessen. Myndigheten tar fram hållbarhetskriterier som kan användas som stöd vid upphandling.

7.5.8 Länsstyrelsen

Länsstyrelsen är en statlig myndighet som finns nära människorna i varje län. Länsstyrelsen ansvarar för att beslut från riksdagen och regeringen genomförs i länet, och samordnar den statliga verksamheten. Det finns 21 länsstyrelser i Sverige och alla har i uppdrag att arbeta för en utveckling där miljö, tillväxt och goda levnadsvillkor går hand i hand. Arbetsområdena spänner över samhällsfrågor av vitt skilda slag, från landsbygdsutveckling och biologisk mångfald till integrationsfrågor och skydd av kulturmiljöer.

7.5.9 Kommunerna

Kommunerna ansvarar för en stor del av samhällsservicen. Bland de viktigaste uppgifterna är förskola, skola, socialtjänst och äldreomsorg. Bland kommunernas obligatoriska uppdrag finns även plan- och byggfrågor, miljö- och hälsoskydd, räddningstjänst och krisberedskap samt civilt försvar.

7.5.10 Myndigheten för samhällsskydd och beredskap

Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) har ansvar för frågor om skydd mot olyckor, krisberedskap och civilt försvar, i den utsträckning inte någon annan myndighet har ansvaret. Ansvaret avser åtgärder före, under och efter en olycka, kris, krig eller krigsfara. MSB ansvarar för föreskrifterna om transport av farligt gods på väg och järnväg,

7.5.11 Havs- och vattenmyndigheten

Havs- och vattenmyndigheten (HaV) är en svensk statlig förvaltningsmyndighet på miljöområdet för frågor om bevarande, restaurering och hållbart nyttjande av sjöar, vattendrag, hav och fiskeresurserna.

7.5.12 Vattenmyndigheterna

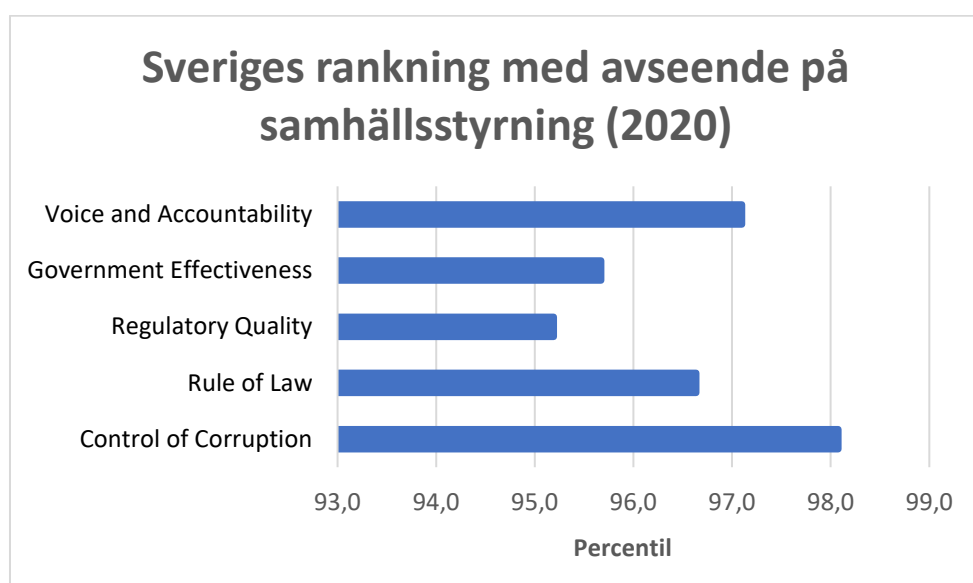
Vattenmyndigheterna har det övergripande ansvaret att se till att EU:s ramdirektiv för vatten (vattendirektivet) genomförs i Sverige. Sverige är indelat in i fem vattendistrikt och länsstyrelsen i varje vattendistrikt har utsetts till vattenmyndighet med ansvar för förvaltningen av kvaliteten på vattenmiljön inom distriktet. Vattenmyndigheternas roll är framförallt samordnande inom det egna vattendistriktet. Ett nationellt samarbete mellan vattenmyndigheternas kanslier och med Havs- och vattenmyndigheten ska se till så att samtliga intressenter arbetar mot samma mål.

7.5.13 Sametinget

Sametinget i Sverige är både en statlig myndighet och ett folkvalt samiskt parlament. Sametingets organisation liknar kommunernas, där det också finns politiker och tjänstemän. Det övergripande målet för Sametinget enligt sametingslagen är att verka för en levande samisk kultur och ta initiativ till verksamheter och föreslå åtgärder som främjar denna kultur.

7.6 Samhällsstyrningens kvalitet

Ett mått på kvalitén i samhällsstyrningen kan ses i nedanstående graf från världsbanken som bygger på information och erfarenheter från medborgare, företagare och experter inom den offentliga och privata sektorn samt icke-statliga organisationer i hela världen. "Percentile" anger Sveriges rangordning bland alla länder i världen. 0 motsvarar lägst rang 100 motsvarar högsta rang.

Figur 5. Sveriges ranking med avseende på samhällsstyrning. Källa: www.govindicators.org.

7.7 Övervakning

Det finns 29 statistikansvariga myndigheter i Sverige. Ett av huvudsyftena med att ha flera ansvariga myndigheter är att förbättra användarnas inflytande över statistiken. Flera samlar statistik om skog, skogsbruk och skogsindustri, bl.a. SLU, Skogsstyrelsen, Naturvårdsverket, SCB och Energimyndigheten.

7.7.1 Skogarnas tillstånd och förändringar

Sveriges Lantbruksuniversitet (SLU) är statistikansvarig myndighet för officiell statistik om skogarnas tillstånd och förändring. Grundstommen är det årliga inventeringsarbete som utförs av SLU i Riksskogstaxeringen och Markinventeringen. Främsta syftet med Riksskogstaxeringen är att beskriva tillstånd och förändringar i Sveriges skogar inklusive deras hälsa och vitalitet (Se Figur 1 - Figur 4). Uppgifterna används exempelvis för uppföljning och utvärdering av aktuell skogs-, miljö- och

energipolitik. Riksskogstaxeringen har genomförts sedan 1923. Markinventeringen är en detaljerad inventering av skogsmarkens status.

NILS är ett paraply för nationella miljöövervakningsprogram. Inventeringarnas syfte är att samla, analysera och presentera data över hur landskap och naturtyper ser ut i Sverige och förändras över tid genom fältinventering och flygbildstolkning av ett permanent stickprov av alla landmiljöer i det svenska landskapet. NILS genomförs av SLU på uppdrag av Naturvårdsverket sedan 2003.

7.7.2 Miljö, sociala frågor samt produktion i skogsbruket

Skogsstyrelsen är statistikansvarig myndighet för den officiella statistiken inom områdena "produktion i skogsbruket", "sysselsättning i skogsbruket" samt "miljö och sociala frågor i skogsbruket". Myndigheten genomför inventeringar samt enkäter och intervjuer för att samla data rörande skogsbruket.

Systemet för hänsynsuppföljning är under utveckling. Syftet är att minska risken för subjektiva bedömningar och för att ta tillvara arbetet med målbilderna för god miljöhänsyn. Under 2015 och 2017 genomfördes fältinventeringar enligt en ny metod och 2019 gjordes en utvärdering som visar behov av fortsatt utveckling.

Naturvårdsverket ansvarar för uppföljning av miljömålen Myllrande våtmarker, Ett rikt växt- och djurliv, Begränsad klimatpåverkan samt för uppföljning av friluftsmål.

7.7.3 Andra statistikområden

Statistiska Centralbyrån (SCB) ansvarar för statistik om markanvändning och skyddad natur. Syftet med statistiken är att presentera rikstäckande uppgifter om hur marken används för olika ändamål och hur användandet har förändrats över tiden. Statistiken över skyddade områden avser bl.a. nationalparker, naturreservat och biotopskyddsområden. SCB samlar även statistik om industrins varuproduktion och utrikeshandelsstatistik.

Energimyndigheten har energistatistik och biobränsleanvändning. Trafikanalys har transportstatistik. Kemikalieinspektionen samlar statistik om mängd bekämpningsmedel som används inom skogsbruket och skogsindustrin. Arbetsmiljöverket samlar uppgifter om arbetsolyckor och arbetsskador.

7.8 Forskning och utveckling

Det finns en lång tradition av samarbete för forskning och utveckling mellan myndigheter och skogssektorn. Forskning bedrivs vid flera universitet, högskolor och branschforskningsinstitut, ofta i samverkan med företag och organisationer. Resultat och vetenskapliga rön genomförs successivt i skogsbruket.

Allmänheten kan rapportera artfynd till "Artportalen" <https://www.artportalen.se/> och skogsbrukare och andra kan ta del av rapporteringar om sällsynta och hotade arter. Denna information kan också användas av Skogsstyrelsen t.ex. när en avverkningsanmälan är gjord.

7.9 Virkesmätning och kvalitetssäkring

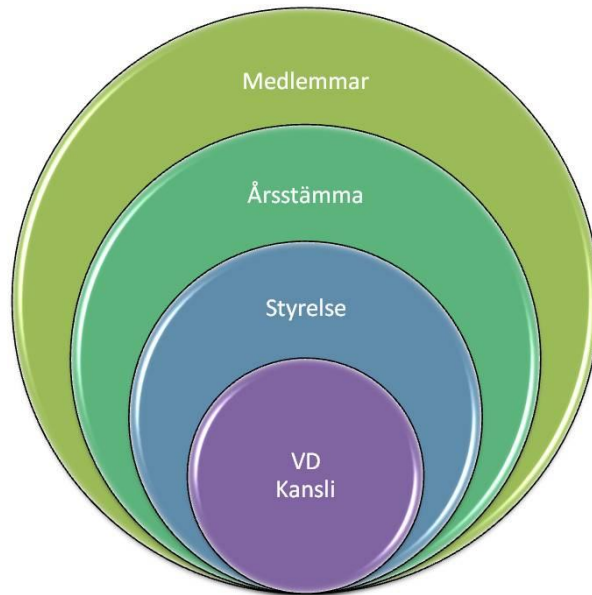
Virkesmätningenslagen fastställer regler för bl.a. mätnoggrannhet för vederlagsgrundande virkesmätning. De avverade virkesvolymerna i Sverige mäts till största delen av en oberoende organisation som ägs av köpare och säljare tillsammans. Avverkning i Sverige utförs av kalibrerade skördare av vilka många är certifierade för mätnoggrannhet i enlighet med branschstandarder utvecklade av köpare och säljare. (<https://www.biometria.se/>)

8 Det svenska PEFC-systemet

8.1 Organisation

8.1.1 Svenska PEFC ekonomisk förening

Svenska PEFC är en ekonomisk förening vars organisation framgår av Figur 6. Svenska PEFC ansvarar i enlighet med sina stadgar för utveckling och drift av certifieringssystemet. För detta ändamål har styrelsen antagit en procedur för utarbetande och översyn av det svenska PEFC-systemet (Bilaga D). PEFC-systemet ska ses över vart femte år.

Figur 6. Organisation av Svenska PEFC ek. för.

8.1.2 Ackreditering

Den certifieringsorganisation som utför skogsbruks-, entreprenörs- eller spårbarhetscertifiering enligt Svenska PEFC:s standarder ska vara ackrediterad av en internationellt erkänd ackrediteringsorganisation. Ackreditering innebär att certifieringsorganisationens kompetens och rutiner prövas. I Sverige är Swedac (myndighet under näringsdepartementet) den officiella ackrediteringsorganisationen.

8.1.3 Certifieringsorganisationer

PEFC bygger på oberoende system för ackreditering och certifiering. Efterlevnaden av PEFC-standarderna ska granskas av tredje part d.v.s. en oberoende, ackrediterad certifieringsorganisation. Vid certifiering i grupp granskar certifieringsorganisationen både paraplyorganisationens egna arbete och tillämpningen av standarderna hos medlemmarna. Certifieringsorganisationerna ska vara ackrediterade av ett erkänt ackrediteringsorgan och notifierade av Svenska PEFC enligt *PEFC SWE 006 Notifiering av certifieringsorganisationer*. Certifieringsorganisationer utfärdar certifikat. Kraven för certifieringsorganisationer framgår av *PEFC SWE 005 Certifieringsorganisationer*. Certifieringsorganisationer kan inte delta i utarbetandet av PEFC-standarderna.

8.2 Genomförande

Det svenska PEFC-systemet bygger på att alla aktörer tar sin del av ansvaret för PEFC-standardens tillämpning. Det innebär att skogsägare, avverkningsorganisationer och entreprenörer omfattas av tillämpliga delar av systemet. Efterföljande spårbarhetscertifiering säkerställer att information om PEFC-certifieringen följer med genom hela värdekedjan.

Figur 7. Översikt över PEFC-systemet från skogsägare till marknad.

8.2.1 Skogsbrukscertifiering

Skogsbrukscertifiering innefattar kraven i *PEFC SWE 002 Skogsbruksstandard* och tillämpliga delar av *PEFC SWE 003 Entreprenörsstandard*.

8.2.1.1 Skogsbrukscertifiering av skogsägare

Kärnan i Svenska PEFC:s certifieringssystem är *PEFC SWE 002 Skogsbruksstandard* som anger de krav som gäller för skogsbrukets aktiviteter; hur man ska säkerställa en långsiktigt hållbar skogsproduktion, vilken miljöhänsyn som ska tas och vilka sociala hänsyn som krävs för ett PEFC-certifierat skogsbruk. Ansvar för att uppfylla skogsbruksstandarderna åligger den certifierade skogsägaren.

8.2.1.2 Skogsbrukscertifiering av avverkningsorganisationer

Svenska PEFC kräver skogsbrukscertifiering av företag som, inom PEFC-systemet, planerar, leder och genomför skogsbruksåtgärder, upprättar skogsbruksplaner och handlar med virke. För handel med virke krävs också ett spårbarhetscertifikat.

8.2.2 Entreprenörcertifiering

För att underlätta för skogsägare och avverkningsorganisationer att leva upp till standardkraven ställer Svenska PEFC krav på entreprenörcertifiering av entreprenörer. Det innebär att utförandet av enskilda åtgärder inom skogsbruket kan överlåtas till certifierade utförare. Entreprenörcertifiering utförs enligt *PEFC SWE 003 Entreprenörsstandard*.

8.2.3 Certifiering direkt eller i grupp

Större organisationer blir normalt direktcertifierade av en certifieringsorganisation. För skogsägare, avverkningsorganisationer och entreprenörer finns möjligheten att ansluta sig till en gruppcertifiering, där ett centralt organ, en paraplyorganisation, hjälper till med sakkunskap, administration, styrning och uppföljning av gruppmedlemmarna. En skillnad mellan ett gruppcertifikat och ett direktcertifikat är att gruppen består av flera aktörer och att skogsmarken inte omfattas av ett enhetligt ägande. Beroende på typ av certifiering ställs olika krav på ledningssystem

och organisation. Kraven för ledningssystem och organisation anges i *PEFC SWE 004 Direktcertifiering och gruppcertifiering*.

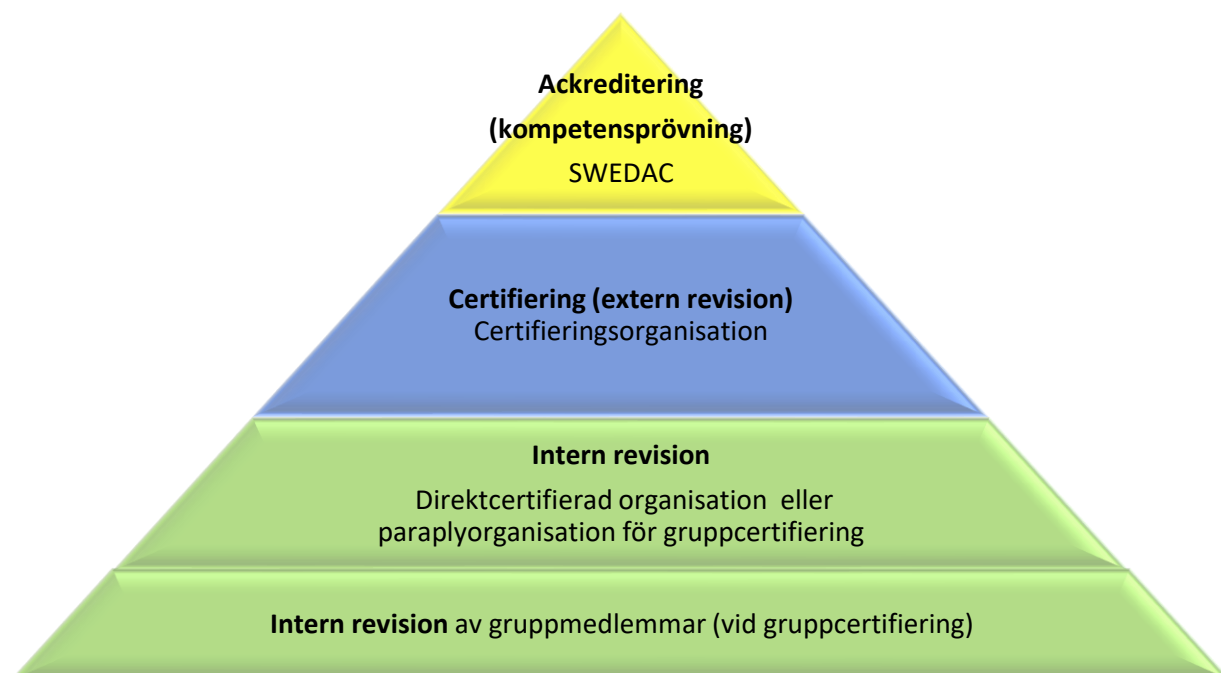
Svenska PEFC:s certifieringssystem är baserat på användande av ledningssystem och innefattar därför krav på interna revisioner som är organisationens egen granskning av att verksamheten uppfyller ställda krav och avvikelshantering.

8.2.4 Spårbarhetscertifiering

PEFC-systemet innefattar en spårbarhetsstandard för att säkerställa information om råvarans ursprung. Spårbarhetsstandarderna ställer också krav på det certifierade företags ledningssystem och arbetsvillkor för anställda. Spårbarhetscertifiering (Chain of custody) inom ramen för Svenska PEFC:s certifieringssystem utförs i enlighet med kraven i den internationella PEFC-standarderna *PEFC ST 2002:2020: Chain of custody of forest and tree based products – Requirements*⁶.

8.2.5 Varumärkeslicenser

PEFC-certifiering tillsammans med varumärkeslicens ger möjlighet att använda PEFC:s varumärke och logotyp på produkter, fakturor, utbildningsmaterial, årsredovisningar, broschyrer mm. I Sverige ansöker man om en varumärkeslicens hos Svenska PEFC. Regler för hur man får använda varumärket finns i den internationella PEFC-standarderna *PEFC ST 2001:2020: PEFC Trademark Usage Rules – Requirements*).

Figur 7. Granskningshierarki för PEFC-standardens efterlevnad.

⁶ Gällande utgåva vid skrivningen av denna standard, för aktuell utgåva hänvisas till www.pefc.org

9 Undantag från standardkrav

Eventuella undantag från kraven i den svenska PEFC-standarderna ska prövas av PEFC:s styrelse. Undantag kan endast medges vid särskilda förhållanden som allvarligt försvårar tillämpningen av standarderna. Beslutade undantag ska anges på Svenska PEFC:s hemsida (www.pefc.se).

10 Förändrade förutsättningar

Nya forskningsresultat eller förändrade förutsättningar för skogsbruket kan göra vissa kravelement inaktuella under standardens giltighetstid. Styrelsen för Svenska PEFC ska då utvärdera systemet för certifiering och besluta om lämplig åtgärd.

11 Svensk lagstiftning

PEFC-standarderna förutsätter att tillämplig svensk lagstiftning följs. Utsedd tillsynsmyndighet ansvarar för tillsyn av lagens efterlevnad. PEFC-standarderna återger innehållet i vissa certifieringskritiska lag- och föreskriftskrav vilka särskilt ska ingå i granskning av PEFC-systemets efterlevnad.

12 Offentlighet

Svenska PEFC stöder principen om offentlighet för information av intresse för skogsbrukets externa intressenter, där offentlighet inte kan ha negativ inverkan på den certifierade organisationens eller berörd skogsägares affärsverksamhet. Information om utfärdade certifikat finns sökbara på internationella PEFC:s hemsida.

Certifierade organisationer ska redovisa utfärdade certifikat och resultat från revisioner samt på förfrågan lämna uppgifter om frivilliga avsättningar och vid gruppcertifiering om anslutna skogsägare och entreprenörer i enlighet med specifikationerna i *PEFC SWE 004 Direktcertifiering och gruppcertifiering*.

13 Synpunkter, klagomål och tvister

Förbättringar och identifiering av avvikelser från gällande krav är grundpelare i den svenska PEFC-standarderna.

Certifierade företag/organisationer, certifieringsorganisationer och ackrediteringsorganisationen (Swedac) har rutiner för att ta emot och hantera synpunkter och klagomål. Svenska PEFC ek. för. har det övergripande ansvaret för korrekt och opartisk hantering av tvistefrågor i anslutning till certifiering enligt den svenska PEFC-standarderna. Tvister som inte kan lösas av certifieringsorganisationen eller Swedac anmäls till Svenska PEFC.

De beslut rörande klagomål och/eller lösning av tvister som fattas av ackrediteringsorganisationen (Swedac), certifieringsorganisationer eller Svenska PEFC: s tvistenämnd ska efterlevas av Svenska PEFC ek. för. och av berörda certifierade.

13.1 Klagomål på certifierade aktörer

Klagomål som rör utfärdade certifikat och användning av PEFC:s logotyp lämnas till certifikatsinnehavaren och/eller berörd certifieringsorganisation.

13.2 Klagomål på certifieringsorganisationer

Klagomål som rör certifieringsorganisationer, deras kompetens eller arbetssätt lämnas till ackrediteringsorganisationen (Swedac).

13.3 Tvister

Tvister som rör tolkning av kraven i PEFC-standarderna och som inte kan lösas av certifieringsorganisationen eller ackrediteringsorganisation hanteras av en tvistenämnd som tillsätts av Svenska PEFC:s styrelse.

Styrelsen kan föra en tvistefråga vidare till internationella PEFC när frågan rör tolkning av internationella PEFC fastställda dokument.

13.3.1 Ansökan om lösning av tvister

Tvister som rör tolkning av PEFC-kraven för skogsbruks-, entreprenörs- eller spårbarhetscertifiering lämnas till ordföranden för Svenska PEFC som organiserar en tvistenämnd i samråd med de tvistande parterna.

Berörda parter ska innan frågan kan tas upp till formell behandling visa att man sökt lösa tvisten på egen hand, eventuellt med lämpligt externt stöd. Begäran om stöd för lösning av tvister inlämnas skriftligt med tillhörande dokumentation till ordföranden för Svenska PEFC.

13.3.2 Organisering av Svenska PEFC:s tvistenämnd

PEFC:s tvistenämnd ska utgöras av en oberoende ordförande och två övriga ledamöter med lämplig kompetens. Styrelsen för Svenska PEFC ek. för. utser till ordförande en oberoende jurist med lämplig kompetens som ordförande i tvistenämnden. De tvistande parterna utser vardera en ledamot. Om inget annat beslutas svarar respektive part för kostnaden för sin ledamot medan Svenska PEFC svarar för kostnaden för ordföranden.

13.3.3 Tvistenämndens arbete

Tvistenämndens ordförande ansvarar självständigt för tvistenämndens arbetsformer. Vid behov inhämtas yttrande från PEFC:s arbetsgrupper eller andra lämpliga sakkunniga. Ordförande för tvistenämnden i samråd med VD för Svenska PEFC kan inom rimliga ramar besluta om kostnader för tvistenämndens eget arbete samt för medverkan från eventuella opartiska sakkunniga. Beslut om sådana kostnader anmäls till styrelsen för Svenska PEFC. Tvistenämndens beslut kan inte överklagas.

Bilaga A. ILO-konventioner och rekommendationer

Nr 87 Konvention angående föreningsfrihet och skydd för organisationsrätten.

Nr 90 Rekommendation angående lika lön för män och kvinnor för arbete av lika värde.

Nr 98 Konvention angående tillämpningen av principerna för organisationsrätten och den kollektiva förhandlingsrätten.

Nr 100 Konvention angående lika lön för män och kvinnor för arbete av lika värde.

Nr 105 Konvention angående avskaffande av tvångsarbete.

Nr 111 Konvention angående diskriminering i fråga om anställning och yrkesutövning

Nr 135 Konvention om arbetstagarrepresentanternas skydd inom företaget och åtgärder för att underlätta deras verksamhet.

Nr 138 Konvention om minimiålder för tillträde till arbetsmarknaden.

Nr 146 Rekommendation om minimiålder för tillträde till arbete.

Nr 154 Konvention angående främjandet av kollektivförhandlingar

Nr 155 Konvention om arbetarskydd och arbetsmiljö

Nr 163 Rekommendation angående främjandet av kollektivförhandlingar

Bilaga B. Begrepp och definitioner

Ackreditering	Ackreditering är en kompetensprövning som sker enligt europeiska och internationella standarder. Ackrediteringsorgan är den organisation som utför ackrediteringen genom att fortlöpande kontrollera att det ackrediterade företaget är kompetent att utföra de provningar, certifieringar och kontroller som det är ackrediterat för. En ackrediterad certifieringsorganisation har rutiner och kompetens för certifiering.
<u>Adaptiv skogsskötsel</u>	Adaptiv skogsskötsel innebär att ett urval av skötselåtgärder av skog kan prövas och utvärderas mot bakgrund av både produktions- och miljöaspekter. Genom samverkan, uppföljning och analys kombineras praktisk och experimentell verksamhet. Utifrån de resultat som uppnås kan den vidare skötseln sedan anpassas och utvärderas på nytt. Genom detta successiva lärande utvecklas nya hållbara skogsskötselåtgärder. Detta bör ske på lång sikt med tanke på de långa omlopps- och responstiderna i skogen. (Skogsstyrelsens meddelande 2013-3). Se även Adaptivt Skogsbruk - Skogforsk .
Avverkningsorganisation	Företag som handlar med virke och på uppdrag av skogsägare planerar eller utför åtgärder med betydelse för PEFC-standardens efterlevnad. Uppdragen omfattar t.ex. upprättande av skogsbruksplaner, planering och genomförande av skogsbruksåtgärder.
Beställare	Köpare av skogliga entreprenörstjänster.
Biodiversitet	Biologisk mångfald. Den totala variationen av livsformer inom arter, mellan arter, mellan naturtyper och mellan ekosystem. Biodiversitet kan beräknas på flera olika sätt.
Biotopskyddsområden	Område avsatt av Skogsstyrelsen på privat mark för skydd av livsmiljö för hotade växt- och djurarter. Området tillhör en av SKS:s 18 listade naturtyper. Intrångsersättning utgår.
Boreal zon	Norra barrskogsregionen.
Brandlyror	Brandskada på stammen av träd som överlevt tidigare skogsbrand.
Certifieringsorganisation	Certifieringsorganisationer granskar företag och utfärdar certifikat.
<u>Certifierad areal</u>	Summan av certifikatsinnehavarens och/eller ansluten gruppmedlems totala skogsmarksareal (produktiv och impediment)
Certifikat	Intyg för att en produkt eller en tjänst är utförd enligt en given standard. Certifiering är den process genom vilken en oberoende part granskar att produkter eller tjänster följer en given standard.

Chain of Custody	En organisations rutiner för att hantera skogs- och trädbaserade produkter och information som relaterar till deras råvarukategori samt för att göra korrekta och verifierbara PEFC-anspråk (<i>PEFC ST 2002 Chain of Custody of Forest and Tree Based Products</i>). Alla led i värdekedjan från skog till kund måste omfattas för att virket/produkten ska kunna säljas med PEFC-anspråk.
Dominans	Övervikt av en art eller ett fåtal arter på en växtplats. Ett bestånd domineras av ett trädslag om trädslaget utgör mer än 50 % av volymen.
Drivning	Avverkning och utforsling av virke.
Död ved	Stamdelen vars livsfunktioner upphört. Indelas i PEFC-standarden i: <ul style="list-style-type: none"> · Äldre död ved, ved från träd som inte haft näringstransport under minst ett år. · Färsk död ved, ved från träd som har näringstransport eller har haft näringstransport under det senaste året.
Egenkontroll	Egenkontroll innebär att en verksamhetsutövare själv ska kontrollera att verksamheten uppfyller uppställda krav och vid behov korrigera identifierade brister.
Ekologisk landskapsplanering	Planering av verksamhet och åtgärder i ett landskap med målet att bevara och bygga upp den biologiska mångfalden i landskapet. Ett sätt att planera naturresursanvändning för att uppnå vissa ekologiska mål. Särskilt arter med krav som rör större områden än skogsbestånd kan gynnas vid ekologisk landskapsplanering. Med landskapsekologiskt perspektiv avses att strukturer och miljöer bevaras och skapas i landskapet i tillräcklig mängd och med tillräcklig konnektivitet (minskat spridningsavstånd) så att organismer kan överleva och sprida sig.
<u>Enhetligt ägande</u>	Skogsinnehav som har samma ägarstruktur, oavsett ägarandelar.
Entreprenör	Se skogsentreprenör.
Extern revision	se Tredjepartsrevision.
<u>Extern synpunkt</u>	Synpunkt från extern intressent. Innefattar även kommunikation av förmodade avvikelser och eventuella övriga observationer från annan certifierad aktör.
FMIS	Riksantikvarieämbetets (RAÄ) fornminnesregister (tillgängligt via Fornsök).
Fornlämning	Lämning efter människors verksamhet under forna tider och som är varaktigt övergiven. Lämningen ska ha tillkommit innan 1850.

Frisk skogsmark	Skogsmark med god vattentillgång, grundvattenyta på 1-2 meters djup.
Främmande trädarter	Inhemska trädarter definieras av Skogsstyrelsen. Övriga betraktas som främmande.
Fuktig skogsmark	Skogsmark med riklig vattentillgång, grundvattenytan på mindre än 1 meters djup.
Förstärkt hänsyn	Skog där virkesproduktionen är en viktig målsättning men där höga naturvärden (>10 % av arealen) kräver mer hänsyn än i PG-bestånden. I den certifieringsanpassade planen ska lämpliga åtgärder anges och skyddsvärda naturvärden preciseras.
Föryngringsavverkning	Avverkning i syfte att åstadkomma ny skog genom skogsodling eller naturlig föryngring.
Föryngringsmaterial	Frö och plantor för nyanläggning av skog.
GMO	Organism med genmodifierat arvsanlag.
Gruppcertifiering	Certifiering av en grupp skogsägare/avverkningsorganisationer eller entreprenörer genom en s.k. paraplyorganisation.
<u>Gruppmedlem</u>	Avser skogsägare/entreprenör eller avverkningsorganisation som anslutit sig till ett gruppcertifikat. Anslutna medlemmar har genom avtal med paraplyorganisationen ansvar att uppfylla kraven i PEFC-standarden och genomgå revision i enlighet med rutiner som anvisats av paraplyorganisationen.
Hyggesbränning	Bränning efter avverkning i syfte att skapa förutsättningar för föryngring eller naturvård.
<u>Hyggesfritt</u>	Skogsstyrelsens definition, 2021: Hyggesfritt skogsbruk på skogsmark med produktionsmål innebär att skogen sköts så att marken alltid är trädbevuxen utan att det uppstår några större kalhuggna ytor.
<u>Höga naturvärden</u>	Se naturvärden.
Högstubbar	Höga stubbar som i naturvårdssyfte lämnats kvar efter avverkning. Högstubbar skapas av icke-naturvärdesträd och ska vara minst 3 m höga.
ILO	<i>International Labour Organisation</i> , Internationella arbetarorganisationen. Självständigt fackorgan inom FN.
Impediment	Skogsmark med en virkesproducerande förmåga under en skogskubikmeter per hektar och år.

Intern revision	Organisationens egen kontroll av standardens efterlevnad (förstapartsrevision). Kan utföras av egen personal eller inhyrd resurs. Organisationen definierar revisionskriterier och omfattning av revisionen, väljer revisorer och genomför revisionen på ett sätt som säkerställer revisionsprocessens objektivitet och oberoende.
K / PF	Se målklass.
Kantzon	Skogsbeklädd zon som gränsar mot angränsande ägoslag. En kantzon kan ha ett värde i sig och även fylla en funktion som skyddszon.
<u>Karta</u>	Geografisk information med för ändamålet nödvändig information, kan vara i olika former och media t.ex. papperskarta eller i elektronisk form.
<u>Klimatnytta</u>	Skog och skogsbruk kan bidra till klimatnytta på tre sätt: <ul style="list-style-type: none"> • Genom upptag och inbindning av koldioxid i växande skog • Genom inlagring av kol i träbaserade produkter, samt • Genom ökad användning av träbaserade produkter bidra till minskad användning av fossilintensiva produkter (substitution)
Knäckesjuka	Sjukdom på tall som orsakas av en rostsvamp vilken värdväxlar mellan asp och tall. Tallens årsskott deformeras eller knäcks.
Kulturstubbe	Träd som kapas i bröst höjd (1,3 m) för att markera kulturvärden eller värden för friluftsliv och rekreation.
Landskapsekologiskt perspektiv	se Ekologisk landskapsplanering.
Ledningssystem	System för rutiner för styrning av verksamheten i en organisation.
Markberedning	Behandling av mark i syfte att blottlägga mineraljord inför föryngring med frö eller plantor.
Miljöhänsyn	Den samlade hänsynen till naturvärden, mark, vatten, kulturmiljöer, friluftsliv och rekreation i samband med skötsel av skog.
Miljöklass	Trafikverkets miljöklassningssystem för fordonsbränslen. För diesel finns klasserna 1, 2 och 3; för bensin 1 och 2. Lägre klass är mer miljövänlig.
<u>Mycket höga naturvärden</u>	Se naturvärden.

Målklass	<p>Begrepp i skogsbruksplanläggningen. För varje avdelning ska en målklass ange den fortsatta utvecklingen av avdelningen. Följande målklasser används:</p> <ul style="list-style-type: none"> · PG – produktion med generell hänsyn · K/ PF – kombinerat mål, produktion med förstärkt hänsyn · NS – område avsatt för naturvård där skötsel krävs för att bevara naturvärdena · NO – område avsatt för naturvård som ska lämnas orört <p>Se även skogsbruksplan.</p>
Naturlig föryngring	Föryngring uppkommen genom självsådd (eller skottskjutning).
Naturvårdsavtal	Civilrättsligt avtal mellan Skogsstyrelsen och skogsägare rörande naturvård i skog.
Naturvårdsbränning	Bränning av skogsmark - med viss andel stående skog - i syfte att skapa levnadsbetingelser för brandkrävande arter.
Naturvärden	<p>Naturvärden utgörs av biologiskt värdefulla substrat, strukturer och biotoper samt förekomst av arter eller artgrupper som noterats eller sedan tidigare är kända.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Skog med mycket höga naturvärden utgörs av områden som uppnår högsta naturvärdesklass vid naturvärdesbedömning. • Skog med höga naturvärden har vissa substrat, strukturer eller biotoper men når inte upp till högsta naturvärdesklass vid naturvärdesbedömning.
Naturvärdesbedömning	Metodik för att bedöma områdets förutsättningar för biologisk mångfald, såsom det avspeglas i förekomsten av för organismerna väsentliga biotopgenskaper och livsmiljöer.
Naturvärdesträd	Träd med befintliga, höga naturvärden som lämnas vid avverkning för att växa in i kommande bestånd.
Nemoral zon	Lövskogsregionen.
NO	Se målklass.
NS	Se målklass.
Nyckelbiotop	En nyckelbiotop är ett skogsområde som från en samlad bedömning av biotopens struktur, artinnehåll, historik och fysiska miljö idag har mycket stor betydelse för skogens flora och fauna. Där finns eller kan förväntas finnas rödlistade arter. Begreppet är den högsta naturvärdesklassen enligt Skogsstyrelsens metodik för bedömning av naturvärden.

Objekt med naturvärden	Objekt med strukturer och substrat som man bedömer ger gott underlag för värdefull biodiversitet
<u>Områden med formellt skydd</u>	Områden med formellt skydd är naturreservat, biotopskydd, naturvårdsavtal samt Natura 2000. Till formellt skyddade områden hör även naturvårdsområden, som är en äldre form som inte längre bildas men som finns kvar i mindre omfattning.
Paraplyorganisation	Certifierad organisation som tecknar certifieringsavtal med skogsägare, entreprenörer och virkesorganisationer i grupp. I denna standard avses med "paraplyorganisation" den organisation som administrerar gruppcertifieringen. För att beteckna både administrationen och de gruppanslutna används begreppet "paraplyorganisationen och dess medlemmar".
PEFC	Programme for the Endorsement of Forest Certification (tidigare Pan European Forest Certification). Ett internationellt system för skogscertifiering där målet är att, med nationella anpassningar, utveckla ett uthålligt skogsbruk med god balans mellan skogsproduktion, miljö och sociala intressen. Systemet ska garantera en köpare av skogsprodukter att dessa kommer från skogsbruk som bedrivs och kommer att bedrivas ekonomiskt, ekologiskt och socialt uthålligt.
<u>PEFC-standarden</u>	Avser de dokument (eller delar av dokument) som innehåller kravelement för hållbart skogsbruk: PEFC SWE 001, PEFC SWE 002, PEFC SWE 003 and PEFC SWE 004.
PF	Se målklass.
PG	Se målklass.
Planproducent	Företag som levererar en färdig skogsbruksplan till beställaren
Produktiv skogsmark	Skogsmark med en virkesproducerande förmåga överstigande en skogskubikmeter per hektar och år.
<u>Regelrätt skogsbruk</u>	Webbtjänst för sammanställning av de lagar och bestämmelser som berör skogsbruket.
<u>Riskbaserade stickprovskategorier</u>	De riskbaserade stickprovskategorierna för skogsägare utvecklades under standardrevisionen för att fånga upp de viktigaste och övergripande riskfaktorerna. Slutsatsen av arbetet var att arealen var starkt kopplad till skala och intensitet av skogsbruksåtgärder, processer och produkter, interaktion med lokalsamhället och andra näringar t.ex. rennäring liksom till andelen egen administration och ledning av skogsbruksåtgärder och utbildning. För skogsinnehav över 50 000 ha ansågs risken hög och för skogsinnehav mellan 5 000 och 50 000 ha ansågs risken medelhög.

Rödlistade arter	Arter som listats som hotade eller nära hotade på Naturvårdsverkets officiella hotlista (Rödlistan).
Skog och skogsmark	Mark inom ett sammanhängande område där träden har en höjd av mer än fem meter och där träd har en kronslutenhet av mer än tio procent eller har förutsättningar att nå denna höjd och kronslutenhet utan produktionshöjande åtgärder. (Skogsstyrelsens definition)
Skogens pärlor	Ett geografiskt register på Skogsstyrelsens hemsida över olika natur- och kulturmiljövärden, exempelvis de övriga kulturlämningar som registrerats vid "Skog- och historia"-inventeringar.
Skogliga impediment	se Impediment.
Skogsbruksplan	En detaljerad beskrivning av en skogsfastighet som helhet, samt av respektive avdelning och dess strukturer. För varje avdelning ska en målklass tilldelas som anger den fortsatta utvecklingen av avdelningen. Med skogsbruksplan avses i standarden även på annat sätt benämnda dokument eller register som fyller motsvarande funktioner.
Skogsbruksplanläggare	Personal eller entreprenör som upprättar/uppdaterar skogsbruksplaner eller utför fältarbete som underlag för skogsbruksplaner. Begreppet skogsbruksplanläggare omfattar inte personal eller entreprenörer som ansvarar för administration/ajourhållning av planprogram eller befintliga planer (t.ex. personal med arbetsuppgifter kopplade till eget skogsinnehav eller anlitade förvaltare)
<u>Skogsbruksverksamhet</u>	Företag/verksamhet, eller del av företag/verksamhet, som med egen personal planerar, leder och/eller utför skogsbruksåtgärder och/eller planläggning.
Skogscertifiering	System för att säkerställa att skogsbruk bedrivs enligt en given standard.

Skogsentreprenör	<p>Registrerat företag som självständigt utför skogliga uppdrag åt skogsägare och/eller avverkningsorganisationer enligt avtal.</p> <p>Med avverkningsentreprenör avses registrerat företag som utför skogliga avverkningsarbeten, t.ex. gallring, föryngringsavverkning och skörd av skogsbränslen, på skogsmark.</p> <p>Med skogsvårdsentreprenör avses registrerat företag som utför skogsvårdsuppdrag, t.ex. markberedning, plantering, röjning eller dikning, på skogsmark.</p> <p>Med planläggningsentreprenör avses registrerat företag som utför skogsbruksplanläggning, planering, inventering, rådgivning och/eller andra skogliga åtgärder som har betydelse för PEFC-kravens efterlevnad.</p>
Skogssektorns målbilder	Skogssektorns målbilder för god miljöhänsyn.
Skogsstyrelsen, SKS	Skogsstyrelsen (SKS) statlig myndighet vars uppgift är att verkställa den skogspolitik som lagts fast av riksdag och regering. Väsentliga arbetsuppgifter är rådgivning i skogsfrågor, tillsyn enligt skogsvårdslagen och vissa delar av miljöbalken, tjänster inom skoglig verksamhet, stöd inom naturvårdsområdet och inventeringsverksamhet.
Skyddsdikning	Skogsdikning efter föryngringsavverkning i syfte att förhindra oacceptabel höjning av grundvattennivån.
Skyddszon	Zon som skapas för att skydda hänsynskrävande biotoper eller kantzoner från t.ex. ljusinsläpp.
Social hänsyn	Krav på arbetsmiljö och kompetensutveckling för personal i skogen, krav på allmänhetens tillgång till skogsmark och främjandet av landsbygdsutveckling, samt kulturmiljövärden.
Spårbarhetscertifikat	se <i>Chain of custody</i> .
<u>SS 155434:2020</u>	Fullständigt namn: SS 155434:2020 Hydraulvätskor - Tekniska krav, miljöegenskaper och provningsmetoder.
<u>SS 155461:2017</u>	Fullständigt namn: SS 155461:2017 Motorbränslen – specialbensin för motordrivna arbetsredskap.
<u>SS 155470:2020</u>	Fullständigt namn: SS 155470:2020 Smörjmedel, industrioljor och liknande produkter – Klass L – Specifikationer för familj X (Smörjfett).
Ståndortsanpassad	Metoder och val av trädslag är anpassade efter markens variationer även inom små områden.

Större skogsägare	Med större skogsägare avses i denna standard skogsägare som innehar $\geq 5\,000$ hektar produktiv skogsmark. Mindre skogsägare avser skogsägare med mindre än 5 000 hektar produktiv skogsmark.
Substrat	Det material i vilken organismer växer.
Svenska PEFC	Ekonomisk förening som förvaltar den svenska PEFC-standarderna.
SVL	Skogsvårdslagen.
Swedac	Styrelsen för ackreditering och teknisk kontroll. Myndighet under Näringsdepartementet.
SYN	Skogsbrukets yrkesnämnd. Partssammansatt organ med ansvar för vidareutbildningar för skoglig personal.
TD	Tekniskt dokument. Den föreliggande samlade svenska PEFC-standarderna benämns TD V då det är den femte reviderade standarderna sedan starten.
Tillämpliga delar	Kravelement i den svenska PEFC-standarderna (dokument 001 – 004) som rör en åtgärd eller aktivitet som certifikatsinnehavare/gruppansluten medlem utför.
Traktdirektiv	Arbetsinstruktion som lämnas till entreprenör eller anställd i samband med uppdrag avseende arbeten på skogsmark.
Tredjeparts-certifiering	Certifiering utförd av extern oberoende revisionsorganisation.
Tredjepartsrevision	Kontroll av standardens efterlevnad hos certifierade organisationer av ackrediterad oberoende revisor.
<u>Trädbevuxet impediment</u>	Skogsmark som producerar mindre än $1\text{ m}^3\text{sk/ha}$ och år men där träden kan bli mer än 5 meter höga och ha en krontäckning på 10 % eller mer.
Underentreprenör	Skogsentreprenör som anlitas av annan skogsentreprenör.
Utvecklingsträd	Utvecklingsträd är levande ordinära träd, representativa för beståndet, som sparas för att utvecklas till naturvärdesträd under nästa omloppstid.
Våtmark	Under en stor del av året vattenmättad mark.
Övrig kulturhistorisk lämning	Lämning efter människors verksamhet under forna tider och som är varaktigt övergiven. Lämningen har tillkommit efter 1850. Övriga kulturhistoriska lämningar omfattas av hänsynsreglerna i § 30 SVL och i de allmänna råden.

Bilaga C. Policy för balans mellan skogsbruk och rennärning

1. Bakgrund

PEFC bygger på Riodeklarationen/principerna (UNCED 1992) för hållbart skogsbruk (Sustainable Forest Management, SFM) med balans mellan ekonomiska, miljömässiga och sociala intressen. Dessa principer har vidareutvecklats i Ministerkonferensen för skydd av Europas Skogar (MCPFE), senare benämnd FOREST EUROPE, samt i liknande processer i övriga delar av världen vilka utgör plattform för alla nationella PEFC-system. Rennärningen ska i samband med hållbart skogsbruk definieras som en viktig sektor för Norrlands inland med avseende på övergripande mål för ekonomi, miljö och sociala intressen.

Skogsbruk och rennärning bedrivs i Sverige på samma marker. Båda dessa näringar är på olika sätt av stor betydelse för den regionala och lokala utvecklingen i norra Sverige. Renskötselområdet omfattar cirka 40 % av Sveriges yta oberoende av markägarkategori. Skogsbruk bedrivs inom renskötselområdet både av privatägda och statsägda aktiebolag m. fl. (storskogsbruket) och av cirka 50 000 enskilda privata mindre skogsägare (familjesskogsbruket). Renskötsel bedrivs inom renskötselområdet av 51 samebyar.

2. Syfte

Denna policy definierar hur dialog och samverkan mellan berörda intressen enligt Svenska PEFC ska ske för en god balans mellan skogsbruk och rennärning. De olika överväganden som har gjorts i Sverige rörande de legala, sedvanliga och traditionella rättigheter så som de anges i ILO 169 och FN:s deklaration om ursprungsbefolkningars rättigheter har varit vägledande vid framtagandet av denna policy. Syftet är att utveckla lämpliga hänsyn i hållbart skogsbruk för att möta rennärningens intressen inklusive fritt och informerat samförstånd genom regional och lokal dialog och samverkan i ömsesidig respekt. Denna policy hanterar inte frågor som rör jakt- och fiskerättigheter på skogsfastigheten. Alla skogsägare som är certifierade enligt Svenska PEFC ska följa denna policy.

3. Gränser och områden för renbete vintertid

Gällande gränser för året-runt-markerna definieras i rennäringslagen. Gränserna för rennärningens vinterbetesområden grundas på sedvanerätt. I vissa områden i Dalarna, Härjedalen och Norrbotten har gränserna för denna rätt till renbete avgjorts genom domstolsutslag.

I februari 2006 har en statlig gränsdragningskommission presenterat en utredning med förslag för olika typer av gränser (Samernas sedvanemarkar, SOU 2006:14). Svenska PEFC tar hänsyn till de av utredningen föreslagna gränserna för vinterbete. Möjlighet ska finnas för båda intressen att begära rättslig prövning av dessa gränser. I området med "mindre sannolik renbetesrätt" enligt SOU 2006:14 ställer Svenska PEFC inga certifieringskrav på åtgärder i skogsbruket med avseende på rennärningen.

Konkreta regler för hur tolkning och tillämpning ska ske i Svenska PEFC följer nedan i 3.1-3.2 enligt gränsförslag i SOU 2006:14.

3.1 Områden med bevisad eller sannolik renbetesrätt (SOU 2006:14)

Inom områden med bevisad eller sannolik renbetesrätt ska regler och kriterier enligt denna policy gälla till alla delar.

Om sådana områden genom domstolsutslag eller riksdagsbeslut övergår till områden utan renbetesrätt ska certifierade skogsägare vara öppna för att uppfylla regler och kriterier i denna policy inom ramen för betesavtal. Sådana betesavtal förutsätter att skogsägaren till fullo kompenseras av berörd sameby eller staten för markanvändning och eventuella skogsskador.

3.2 Områden utan renbetesrätt (SOU 2006:14)

I Dalarna, Härjedalen och Norrbotten finns områden där domstolsutslag slagit fast att renbetesrätt saknas. I dessa områden ska certifierade skogsägare vara öppna för att teckna renbetesavtal med rätt till överenskommen ersättning för markanvändning och skogsskador. Denna ersättning ska erläggas av berörd sameby eller staten.

4. Hänsyn till rennäringens intressen

I områden definierade under punkt 3.1 tas hänsyn som i görligaste mån utgår från prioriteringar grundade på renbruksplaner från berörda samebyar.

Hänsyn till samiska kulturvärden gäller till alla delar enligt generella regler och kriterier för vård och hänsyn vid kulturlämningar mm.

Följande objektsvisa hänsyn ska tas i tillämpliga fall (krav enligt PEFC SWE 002 Skogsbruksstandard):

3.8.1 Samråd inom rennäringens åretruntmarker ska göras i enlighet med skogsvårdslagstiftningen.

3.8.2 I områden med bevisad eller sannolik renbetesrätt (i enlighet med SOU 2006:14) ska följande objektsvisa hänsyn tas till rennäringen:

- På lavtyp och lavrik markvegetationstyp ska skonsam markberedning utföras på ett sådant sätt att skogens återväxt tryggas samtidigt som markpåverkan blir så liten som möjligt.
- Bestånd med viktig hänglavsforekomst ska ståndortsanpassad föryngringsavverkning utföras med sparande av hänglavsrika kantzoner längs vattendrag och myrar samt trädgrupper med hänglav
- Skogsgödsling ska inte utföras i bestånd av lavtyp, lavrik typ och torra ristyper med inslag av lav om inte annat överenskommit i samband med samråd enligt §20 och §31 SVL.
- Bränning ska inte utföras på marker av lav- eller lavrik typ och som är viktiga för rennäringen, om inte annat överenskommit i samband med samråd enligt §20 och §31 SVL.
- Särskild hänsyn vid avverkning ska tas till flyttleder, uppsamlingsområden och rastbeten så att deras funktion inte onödigtvis försämras.
- Ovanstående hänsyn ska tas utan att pågående markanvändning avsevärt försvåras inom berörd del av fastigheten (bestånd eller motsvarande).

5. Regional och lokal dialog och samverkan

Svenska PEFC stöder principen om regional och lokal dialog och samverkan mellan rennäring och skogsbruk, i syfte att utveckla lämpliga hänsyn i ett hållbart skogsbruk. Det innebär att övergripande överlägga och söka samsyn om principer och strategier där hänsyn till respektive närings behov och förutsättningar, såväl som skillnaden mellan storskogsbrukets och familjeskogsbrukets förutsättningar, är en viktig grund.

Svenska PEFC har identifierat den långsiktiga regionala och lokala dialogen och samverkan som nyckeln till en god balans mellan familjeskogsbrukets och rennäringens intressen. Familjeskogsbruket genom LRF Skogsägarna (Lantbrukarnas Riksförbund, Norra Skogsägarna, Skogsägarna Norrskog och Skogsägarna Mellanskog) och rennäringen genom Svenska Samernas Riksförbund arbetar utifrån principen om en ömsesidig respekt och en gemensam helhetssyn på relationen mellan näringarna. Modellen för regional och lokal samverkan mellan familjeskogsbruket och rennäringen har sin grund i de gemensamma erfarenheterna i tidigare överenskommelser om kontakt och samverkan, i det dialogprojekt som drevs gemensamt under 2001-04 där huvudmålet var att öka kunskapen om varandras näringar, i det pilotprojekt om metodutveckling som genomfördes i Jämtland under 2013-14, och i den avsiktsförklaring mellan LRF Skogsägarna och Svenska Samernas Riksförbund som undertecknades 2016-04-29. Det löpande arbetet syftar till att främja en positiv utveckling för båda näringarna i att nyttja samma markområden, genom att fortsatt utveckla olika metoder för dialogen mellan näringarna. Samverkan mellan rennäringen och familjeskogsbruket är också viktig för sysselsättning och infrastruktur samt de båda näringarnas utveckling i Norrlands inland.

Berörda direktcertifierade skogsägare och paraplyorganisationer inom Svenska PEFC har ansvar för att gemensamt inbjuda till dialog och samverkan och agera utifrån de överenskommelser som träffas.

6. Tvister

Svenska PEFC ska hantera eventuella tvister mellan skogsbruks- och rennäringens intressen efter anmälan från endera part eller båda parterna gemensamt. Detta ska ske enligt fastlagda regler i PEFC SWE 001.

Bilaga D. Utarbetande av den svenska PEFC-standard

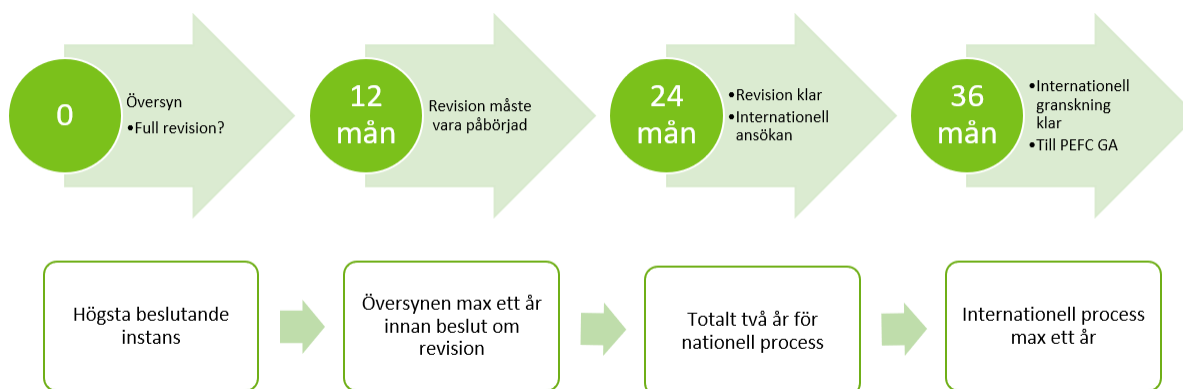
Intressenter kan när som helst anmäla synpunkter på denna bilaga till kansliet för Svenska PEFC. Proceduren sågs över innan start av revisionen och har under standardrevisionens process revideras något.

1. Inledning

PEFC nationella standardrevisionsprocess styrs av den internationella referensstandard PEFC ST 1001:2017 Standard Setting. PEFC ST 1001 baseras på ISO/IEC Guide 59 och ISO/IEC Guide 2 och innefattar bl.a. krav på att de nationella organisationer som är ansvariga för utarbetandet av PEFC:s skogs- och spårbarhetsstandarder ska utveckla egna skrivna regler i enlighet med referensstandard. Dessa regler ska vara publikt tillgängliga och i standardrevisionsprocessen ska alla ha möjlighet att ha synpunkter på proceduren och processen.

2. Översyn

Stämman för Svenska PEFC är ansvarig för att initiera översynen av den svenska PEFC-standard inom 5 år från förra standardens godkännande (datum för beslut i den svenska styrelsen). Beslutet att starta översynen ska publiceras på svenska PEFC:s hemsida inom tre veckor. Vid översyn av standarden ska intressentkartläggningen uppdateras. Översynen ska innefatta en GAP-analys mot eventuella nya PEFC-standarder, andra regelverk och lagstiftning. Standardägaren ska beakta ny forskning och kunskap och relevanta aktuella frågor. Inkomna synpunkter på den gällande standarden som samlats in via möten och genom kontaktpunkten på hemsidan ska tas in i översynen. Översynens resultat kan bli att standarden behöver revideras (i större eller mindre omfattning) eller att standarden inte behöver revideras. Om slutsatsen är att standarden inte behöver revideras ska intressenterna konsulteras för att fånga upp övriga behov av revision av standarden. Denna konsultation kan vara antingen via en publik konsultation på www.pefc.se om minst 30 dagar, där start- och slutdatum är tydligt angivna, och/eller intressentmöten. Intressenter ska ges rimlig tid för att antingen ge kommentarer i den publika konsultationen eller delta i möte. Figur 8 ger en överblick över den fullständiga översyns- och revisionsprocessen. Det är möjligt att direkt fatta beslut om revision utan en separat översynsprocess. Vid beslut om att bekräfta befintlig standard ska detta beslut och motiven till beslutet publiceras på svenska PEFC:s hemsida.

Figur 8. Översikt över processen för översyn och revision av ett nationellt PEFC-system.

4.1 Redaktionella och tidskritiska revisioner

För redaktionella och tidskritiska revisioner hänvisas till PEFC:s internationella standard PEFC ST 1001:2017. Vid behov anpassas dessa till svenska förhållanden och aktuell revision.

3. Kontaktpunkt för insamling av synpunkter

För att möjliggöra insamling av synpunkter på standarden såväl under tillämpning som i samband med översyn och revision ska en permanent kontaktpunkt för detta syfte skapas på Svenska PEFC:s hemsida.

Synpunkter på standarden som kommer in under dess giltighetstid vid möten, utbildningar och kontakter, samlas och noteras av PEFC-kansliet.

4. Revision av standarden

Svenska PEFC ska specificera om revisionen är fullständig, redaktionell eller tidskritisk.

4.1 Kartläggning av intressenter

Medlemmar och icke medlemmar, definierade enligt § 4 i stadgarna för Svenska PEFC, med intresse att främja skogscertifiering enligt PEFC-systemet ska ha möjlighet att delta i forumet:

- I. Skogsbruk inkl. transporter av virke till industri / terminal
- II. Förädling av skogsråvara inkl. distribution och handel i värdekedjan fram till slutkund.
- III. Organisationer för sociala-, miljömässiga- och kulturella intressen kopplade till hållbart skogsbruk.

De nio olika intressentgrupper som identifieras i Agenda 21 ska beaktas i intressentkartläggningen. Som minimum ska följande inkluderas:

- Skogsägare
- Näringsliv
- Ursprungsbefolkning
- Icke-statliga organisationer
- Teknik- och vetenskapssamhället
- Arbetstagare och fackföreningar

En kartläggning av intressenter ska göras som identifierar de sektorer som är relevanta och varför, sannolika nyckelfrågor för varje sektor ska definieras. Kartläggningen ska identifiera nyckelintressenter och med vilka kommunikationsmedel intressenterna bäst nås. Kartläggningen ska också identifiera om någon intressent är missgynnad. Intressentkartläggningen ska vara tillgänglig på begäran.

4.2 Inbjudan till standardrevision

En generell inbjudan till identifierade organiserade intressenter ska läggas ut på nätet: www.pefc.se. Medlemmarna i Svenska PEFC ska bjudas in per brev/epost. Inbjudningsbrev/epost ska också sändas till intressenter med särskilda intressen/kompetenser för standardrevisionen, inklusive nationella miljö- och sameorganisationer. Inbjudningarna ska göras minst fyra veckor före det första mötet med standardforumet. Inbjudan ska inkludera information om möjligheterna för intressenter att delta i processen, syfte, omfattning, tidplan och de olika stegen i standardrevisionsprocessen. Inbjudan ska också innefatta standardrevisionsproceduren (eller en länk till denna) och information om möjligheten att ha synpunkter på proceduren, omfattningen och processen. Inbjudan ska även innehålla en inbjudan för intressenterna att nominera representanter. Informationen och inbjudningarna ska finnas publikt tillgänglig på standardrevisionens hemsida. Svenska PEFC ska identifiera eventuella hinder eller svårigheter för intressenter att delta i revisionen och verka för att dessa hinder avhjälps och proaktivt verka för att få med nyckelintressenter.

Svenska PEFC ska sätta upp mål för deltagande i standardrevisionsprocessen.

Förutom den generella och de speciella inbjudningarna - minst tre veckor före etableringen av Forumet – ska dag, tid och plats för det första forummötet annonseras på internet: www.pefc.se.

Utöver de intressenter som räknas upp ovan, ska specialister (forskare och andra experter) bjudas in för att bidra med sin expertkunskap.

4.3 Forumets arbete

Forumet ska inbjuda intressenterna till öppna seminarier för att diskutera standardutvecklingen samt erbjuda intresserade plats i arbetsgrupperna.

Forumet ska ordna en serie seminarier (antingen i samband med forumets ordinarie möten eller i särskild ordning) där inbjudna forskare och andra experter håller presentationer om forskningsområden relevanta för standarden.

4.3.1 Bildande av forum

I ett öppet seminarium ska de föreslagna procedurerna och förutsättningarna som getts av styrelsen för Svenska PEFC presenteras och diskuteras.

Forumets första uppgift är att konstituera sig och utse en styrelse för Forumet om 9 personer inklusive en ordförande.

Forumet ska tillsätta arbetsgrupper som ansvarar för att hantera delar av standarden eller specifika frågeställningar. Arbetsgrupperna ska utarbeta förslag som tillställs forumet. Vid tillsättande av medlemmar i arbetsgrupper bör en intressent inte representeras av mer än en person. Arbetsgruppernas storlek bör begränsas till 8 - 12 deltagare. Geografi, kompetens och relevant erfarenhet bör också beaktas. Berörda intressenter och intressenter som kan påverka genomförandet av standarden bör vara representerade.

Nedanstående förslag till arbetsgrupper kan tjäna som utgångspunkt.

- Produktion & miljö för skogsbruks- och miljöstandarderna
- Sociala frågor och entreprenörsstandarderna
- Övergripande strukturfrågor och övriga standarddelar

4.3.2 Första utkast och allmän konsultation

Forumet ska organisera ett öppet seminarium för att presentera och diskutera det första standardutkastet som ska publiceras på nätet www.pefc.se för allmän konsultation (30 dagar).

4.3.3 Resultat från allmän konsultation

Forumet ska organisera ett öppet seminarium för att presentera och diskutera resultat från den allmänna konsultationen på nätet.

4.3.4 Hearing med myndigheter

Forumet ska mot slutet av sitt arbete organisera en speciell hearing med relevanta myndigheter (t.ex. Skogsstyrelsen, Riksantikvarieämbetet, Myndigheten för Samhällsskydd och Beredskap, Hav- och vattenmyndigheterna och Arbetsmiljöverket) för att värdera slutförslaget vis-à-vis policyer, lagar och förordningar.

4.3.5 Publik konsultation

Forumet ska arrangera ett öppet seminarium för att enas om förslaget till svensk PEFC-standard. Förslaget ska klart annonseras och vara tillgängligt på www.pefc.se i minst 60 dagar tillsammans med en inbjudan att ge synpunkter och förbättringsförslag. Start- och slutdatum för konsultationen ska tydligt specificeras i annonseringen (som ska göras senast dagen innan startdatum). Det är också särskilt viktigt att nyckelintressenter och intressenter som valt att inte delta informeras om konsultationen.

4.3.6 Godkännande av standardförslag

En sammanfattning av mottagna kommentarer rörande substantiella spörsmål ska behandlas av forumet. De mottagna synpunkterna och resultatet av deras behandling i forumet ska göras tillgänglig på www.pefc.se. De som skickat in synpunkter ska meddelas om behandlingen av dessa.

Sedan enighet har nåtts i forumet, överlämnas formellt standarden till styrelsen för Svenska PEFC för fortsatt handläggning i PEFC systemet. Konsensusbeslutet ska dokumenteras i protokollet från forumet.

4.3.7 Den godkända standarden

När styrelsen fått det av forumet godkända standardförslaget ska dokumenten publiceras på lämpligt sätt och göras offentligt tillgängliga. Detta ska ske senast på ansökningsdatumet.

Styrelsen för Svenska PEFC ska bestämma ansökningsdatum och datum för övergångsperiodens slut för den reviderade standarden.

- Perioden från publicering av standarden fram till ansökningsdatum ska inte överstiga ett år. Denna tid behövs för godkännande av reviderade standarder, för att introducera ändringar och för informationsspridning och utbildning.
- Övergångsperioden ska inte överstiga ett år, förutom under berättigade exceptionella omständigheter när genomförande av reviderade standarder kräver en längre period.
- Godkännandedatum och datumet för översyn ska inkluderas i standarden.

Standarden ska innehålla kontaktinformation till svenska PEFC och texten "Det officiella versionen av denna standard är på svenska. Om det finns avvikelser mellan den svenska versionen och den godkända versionen på engelska så är det den engelska texten som gäller. Tryckta kopior av standarden kan erhållas på begäran från svenska PEFC till en kostnad som täcker utskrift och porto."

4.4 Arbetsordning för arbetsgrupper

Arbetsgrupperna ska vara organiserade på ett öppet och transparent sätt där:

- Arbetsutkast ska vara tillgängliga för alla medlemmar i arbetsgruppen
- Arbetsgruppens alla medlemmar ska ges meningsfulla möjligheter att bidra till arbetsutkast
- Kommentarer och synpunkter från alla medlemmar i arbetsgruppen/kommittén ska beaktas på ett öppet och transparent sätt och beslut samt föreslagna ändringar ska registreras.
- Arbetsgruppen utser gemensamt en ordförande inom arbetsgruppen
- Arbetsgruppen ansvarar för att planera arbetet så att de gemensamma tidplanerna för färdigställande av utkast och förslag till färdig standard respekteras
- Arbetsgruppen ska i god tid innan forumets möte informera forumets styrelse om eventuella problem med att uppfylla tidplanen eller om det finns frågor som man har svårt att enas om i gruppen.

4.5 Balanserad representation och beslutsprocess

Standardrevisionen och bildandet av arbetsgrupper och forum ska eftersträva balans med avseende på kön och organisation. Inget intresse ska dominera eller domineras i Forumet.

Intressenterna i Forumet ska nå enighet i beslutet att rekommendera det slutliga förslaget för formellt godkännande. I syfte att uppnå enighet kan Forumet använda följande alternativa tillvägagångssätt för att komma fram till om meningsmotsättningar finns:

- diskussioner och förhandlingar
- ett möte ansikte-mot-ansikte med muntlig ja/nej röstning, handuppräckning för ja/nej-röstning; ett uttalande om enighet från ordföranden där inga avvikande uppfattningar anmäls (muntligen eller via handuppräckning); en formell sluten omröstningsprocess, etc.
- ett möte via telefonkonferens med muntlig ja/nej röstning,

- ett möte via e-mail där förfrågan om överenskommelse eller protest ställs till medlemmarna och där medlemmarna avger ett skriftligt svar (istället för votering), eller
- kombinationer av dessa.

Om enighet inte kan nås mellan alla enskilda Forumdeltagare, ska intressentorganisationerna grupperas i följande tre kategorier och utse en talesperson per organisation:

I. Skogsbruk: exv. Skogsägare, Skogsägarorganisationer, LRF Skogsägarna, Större skogsföretag, ett samarbetsorgan för kyrkans skogar och Skogsentreprenörsorganisationer.

II. Förädling av skogsråvara: exv. Regionala sågverksföreningar, Sågverkens Riksförbund, Skogsindustrierna, Stora skogs- och skogsindustriföretag som ej representeras via en branschorganisation, Nationella branschföreningar som företräder virkesförädling och handel med skogsprodukter, andra nationella branschorganisationer involverade i primär virkesförädling och skogsenergi.

III. Organisationer för sociala-, miljömässiga- och kulturella intressen kopplade till hållbart skogsbruk: exv. Nationella miljöorganisationer, Fackföreningar företrädande skog och skogsindustri, Nationella organisationer knutna till skog och skogsbruk inom jakt, rekreation, friluftsliv, sport och idrott, hembygd och kulturhistoria, Landstingsförbundet och Kommunförbundet m.fl.

- Styrelsen för Svenska PEFC ska bestämma till vilken kategori en organisation i Forumet tillhör. Intresseorganisationen ska utse sin egen talesperson.
- Beslutsprocessen ska nå enighet, inklusive besvär- och klagomålsprocedurerna under punkt 8.
- För att möjliggöra ett brett deltagande av experter och forskare och respektera dessas oberoende och integritet ska dessa inte tillhöra någon av kategorierna I-III eller besluta/rösta om standardförslag, utan bidra till standardutvecklingen genom att ge råd.

4.6 Anpassning Covid-pandemin

Med anledning av det läge som råder/kommer att råda åtminstone under inledningsfasen av revisionen ska följande arbetsgång råda:

- Vid anmälan till deltagande i revisionsprocessen anmodas varje organisation anmäla vilka frågor man ser som viktiga i revisionen.
- PEFC:s sekretariat och presidium föreslår med utgångspunkt från anmälningarna till forumet en styrelse på 8 personer (9 inklusive den ordförande som forumet utser).
- PEFC:s sekretariat och presidium föreslår teman för arbetsgrupper vid första forumet. Deltagande organisationer får en vecka på sig att anmäla deltagare till grupperna. Arbetsgruppernas storlek begränsas till max en deltagare per organisation och totalt max 10 personer. Tillsättande av grupper bekräftas av forumets styrelse.

5. Pilotförsök

Nya inslag i standarden som övervägs i forumet och som inte är väl kända och hittills tillämpade ska testas praktiskt i fält. Likaså ska kriterier och indikatorer som Forumet preliminärt kommer överens om och vill införa men som är nya och svåra att definiera för certifierade företag eller certifieringsorganisationer också testas i fält. Sådana praktiska tester ska dokumenteras på nätet www.pefc.se och vunna erfarenheter ska inkluderas i den slutliga standarden.

6. Dokumentation

Standardforumets möten, inklusive deltagarlistor, ska dokumenteras och publiceras på nätet www.pefc.se. Avgivna kommentarer under standardutvecklingsarbetet - före och efter det att utkastet är presenterat - ska dokumenteras. Även inkommande brev och muntliga kommentarer per telefon eller "live" ska sammanfattas. Alla kommentarer och förslag ska presenteras för Forumet, diskuteras och övervägas. När sådana förslag förbättrar kriterier eller indikatorer ska de införas i standarden. Alla inkommande kommentarer ska dokumenteras. Övrig dokumentation som ska sparas är GAP-analys, intressentkartläggningen, inbjudna intressenter, deltagare i forum och arbetsgrupper, standardförslag samt standardägarens slutliga godkännande.

All dokumentation ska sparas till efter nästkommande revision av standarden.

En rapport över processen ska tas fram och publiceras tillsammans med det godkända standardförslaget.

7. Öppenhet och transparens

Standardforumets aktiviteter ska löpande dokumenteras på www.pefc.se på svenska. Standardutkastet ska översättas till engelska och dokumenteras på www.pefc.se.

Forumet ska göra rutinerna för utveckling av standarden offentligt tillgängliga via www.pefc.se. Detta innefattar information om målsättningar, omfattning och standardutvecklingsprocessens olika steg och dess tidplan. Forumet ska innan och under processen beakta synpunkter från intressenterna och vara beredd att se över rutinerna för standardutveckling.

Hela revisionsprocessen ska sammanfattas i en publik rapport på engelska som publiceras på www.pefc.se och som är en del av den dokumentation som skickas med i den internationella ansökan.

8. Besvärs- och klagomålsprocedurer

Under standardutvecklingsarbetet ska Forumet genom sin styrelse sträva efter full enighet inom hela gruppen. Dock kan gruppen initialt vara oense. Det kan gälla frågor som tagits upp internt i Forumet eller idéer och förslag som kommer utifrån. I sådana fall ska besvärs- och klagomålsproceduren startas av Forumets styrelse.

När ett klagomål har tagits emot ska Forumet, via sin styrelse:

- a) bekräfta mottagande av klagomålet till den klagande
- b) samla in och verifiera all nödvändig information för att validera klagomålet, utvärdera klagomålets sakfråga på ett opartiskt och objektivt sätt och ta ett beslut rörande klagomålet samt
- c) formellt, inom tre månader, meddela till den klagande det beslut som tagits rörande klagomålet och dess behandling.

Det första steget i besvärsprocessen ska vara att utse en oberoende person utanför Forumet, vilken är väl insatt den fråga tvisten gäller. Denna person ska tillföra nödvändig extern expertis och tillsammans med de oense i Forumet bilda en arbetsgrupp för att slita tvisten. Om arbetsgruppens förslag till lösning ändå inte leder till enighet i Forumet ska omröstning ske inom respektive kategori (I-III), en röst per organisation. Majoriteten inom varje kategori (I-III) utgör kategorins uppfattning. Om alla tre kategorierna har samma uppfattning blir det Forumets uppfattning. Om två kategorier har en uppfattning och en kategori en annan uppfattning, ska Forumets styrelse utse en skiljenämnd om tre personer som ska överväga om förutsättningarna för PEFC tolkning av konsensus (ISO) har uppfyllts och avgöra tvisten eller skicka tillbaka den till Forumet.

Om frågans karaktär gör det lämpligt kan en publik konsultation användas som hjälp för att lösa klagomålet.

9. Utvärdering

Svenska PEFC ska utvärdera revisionsprocessen. I utvärderingen ska deltagande organisationer ha möjlighet att ge synpunkter genom t.ex. en enkät. Utvärderingen ska finnas tillgänglig inför nästa översyn av standarden.